ЛЬВІВ. 1930. ЧИСЛО 6

НОВА

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

ХАТА

РІК ВИДАННЯ ШЕСТИЙ

М. Бут. 29

Заходом Кооперативи „Рідна Школа“ у Львові, при фінансовій допомозі „Покутського Союзу“ в Коломиї і Повітового Союзу Кооператив в Станиславові

почала вже виходити перша

УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ — КНИГА ЗНАННЯ

Вона обійматиме три великі томи лексиконового формату 100—125 аркушів друку — 1600 до 2000 сторін — 25 до 30 зшитків. Помістить около 5000 чорних ілюстрацій, більш 70 колірових і чорних таблиць та більше чим 20 колірових та чорних мап, багато порівнюючих і статистичних табель і т. п.

КНИГА ЗНАННЯ призначена для цілого Українського Народу а не для одного його відлому чи гуртка, тому прояви й події та значіння поданих слів пояснені згідно з сучасним станом науки, без особистої оцінки або стороннячого освітлення.

КНИГА ЗНАННЯ подає найрізнородніші матеріяли і статистичні дані — відомости з усього і для всіх; вона дає поняття про всі важніші здобутки сучасної техніки і поступового господарства; познакомлює з усіми важнішими проявами життя людини й народів, з їхньою матеріяльною й духовою культурою та вихованням; дає змогу пізнати найновіші висліди всіх природничих наук, як вигляд і будову всесвіту, нашої землі та безмежне багатство ростинного і звіринного світу; присвячує увагу людським недугам і їх лікуванні (медицині) та звіринним недугам і їх лікуванні (ветеринарії), а вкінці пояснює безліч наукових назв і чужих слів та зворотів, вона обговорює історичні події та характеризує звичаї рідного й інших народів і т. д.

Над цим збірним твором працює більш 60 українських вчених і спеціялістів під начальною редакцією

Д-ра ІВАНА РАКОВСЬКОГО.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: Кожний чотиро-аркушевий щомісячний зшиток (випуск), коштує у передплаті

рівновартість 80 ам. цент. — тепер 7 зол. 20 сот.

Хто заплатить за перший том зол. 72·— до дня 1. вересня 1930 р., той отримає том оправлений у півшкірок із золотим відтиском на хребті книги, поручено почтою. Передплатники, що платять місячно по 7 зол. і 20 сот. (рівноварт. 80 ам. цент.) можуть на бажання дістати у свій час том оправлений в полотно, без доплати, оскільки не бажають достави твору зшиткама.

За кордоном: з европейських країв приймається передплату лише на томи і дочислюється кошти порта; умови передплати для заокеанських країв подамо дещо пізніше.

Зголошення на передплату приймає і всілякі пояснення подає:

Кооператива „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринок 10.

Грошові посилки проситься посилати чеками ПКО ч. 153.492 або грошовими переказами лише на адресу адміністратора Видавництва:

„ПОКУТСЬКИЙ СОЮЗ“ в Коломиї, Народний Дім.

СПІШІТЬ ЗІ ЗГОЛОШЕННЯМ ПЕРЕДПЛАТИ!

Чому? — Тому, що з третим зшитком устійнюємо число накладу „Книги Знання“ та що після виходу цілого твору його ціна буде вища.

Отже просимо негайно надсилати зголошення, користуючись побіч поданим купоном.

До Кооперативи „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10.

Отсим зголошую передплату на Українську Загальну Енциклопедію „Книгу Знання“ на підставі умов передплати, поданих в оголошенні ....

Передплату:
1) пересилатиму чеками ПКО 153.492 або поштовими переказами щомісячними ратами по 80 ам. цнт. (7 зол. 20 сот.)
2) зложу за І. том оправлений в півскірок до 1. вересня 1930 р. квоту 72 зол.

Рівночасно пересилаю чеком ПКО 153.492 — грошовим переказом квоту .... зол. .... сот. до „Покутського Союзу“ в Коломиї, Народний Дім.

Книгу Знання прохаю пересилати мені томами — зшитками. Це моє замовлення є невідкличне.

Імя і назвище: ....

Заняття: ....

Місце постійного перебування: ....

Вулиця і число дому: ....

Пошта: ....

(Витяти, виповнити, а непотрібне перечеркнути).

ІЗ ГОЛОСІВ НАШОЇ ПРЕСИ:

„ДІЛО“: Зшиток робить дуже гарне враження своїм зверхнім виглядом (добрий папір, читкий виразний друк,) і багацтвом змісту, з окрема ілюстраційного матеріялу. Поява того зшитка мусить наповнити кожного українця великою радістю. Цеж започатковано вже реально велике діло, що з хвилиною його закінчення віддасть усім кругам нашого народу просто неоцінені прислуги. Поминаємо вже обставину, що така „Книга Знання“, над зложенням якої мусять працювати цілі десятки фахівців-спеціялістів, наблизить нас хоч у дечому до тих культурних народів, що спромоглися скорше від нас на видання своїх лексиконів. **Загальна Українська Енциклопедія стане в пригоді кожному без вимку Українцеві і віддасть безперечно добру прислугу кожній людині при всякій нагоді.**

„НОВИЙ ЧАС“: Перші чотири аркуші заповідженої тритомової української енциклопедії наповняють нас гордощами. З приємністю та правдивою розкішю, як спрагнений чоловік, що допався свіжого хрустального джерела, перечитуємо цей перший зшиток.

І нас, як чоловіка, що дістав до рук першу друковану книжку, захоплюють дві річи. Перш за все нам імпонує велике, збірне зусилля, завдяки якому твориться перша українська енциклопедія, а особливо факт, що в нас найшлися люди, що тої великанської роботи піднялися та виконують її, як це видно з самих початків — бездоганно. Ми всі такі „пригноблені“, так нам здається, що в нас нікого й нічого нема, що ніхто з нас не потрафить дорівнати чужинцям, аж тут раптом, **на наших очах твориться велике культурне діло, що в нічому не уступає таким працям чужинців.** Значить — можемо! Є у нас сили і снага, тільки треба захотіти!

А по друге, наше серце радіє, коли подумаємо, що на столі чи поличці кожного Українця знайдеться гарно видана українська „КНИГА ЗНАННЯ“, яка стане найкращим другом-порадником при читанні часописів, та книжок — взагалі в самоосвітному ділі.

Вона є. Перша українська енциклопедія прийшла на світ, і ми радіємо нею. Беззастережно. **І віримо всі — мало віримо, ми переконанні, що не буде української хати, що в ній не було би „Книги Знання“.**

„ГОСПОДАРЧО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС“: ...Звертаємо на це цінне видання увагу усім нашим кооперативам і кооператорам. **Українська Енциклопедія „Книга Знання“ є потрібна в кожній кооперативі.** На кожнім кроці стрічає наш сільський кооператор і чужі слова, найчастіше з обсягу кооперації, торговлі і взагалі економії. Точну дефініцію значіння таких слів він кожної хвилини зможе винайти собі з „Книги Знання“...

„НОВЕ СЕЛО“: ...Вже появився перший зшиток і **виглядає дуже гарно. Цілком так як німецька „Книга Знання“.**

Радимо всім читальням, кооперативам та богатшим господарям, аби виписали собі „Книгу Знання“. **В ній найдете все, що коли небудь схочете знати, бо в ній коротко зібране все людське знання.**

Але треба виписати скоро, бо число друкованих зшитків невелике і пізнійше за найбільші гроші не можна буде докупитися „Книги Знання“.

До цього числа долучуємо таблицю вишивок.

Почтову оплату заплачено гуртом. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VI. ЛЬВІВ, ЧЕРВЕНЬ 1930. Ч. 6.

ЗМІСТ:

У ПЯТИЛІТТЯ СОВІСНОЇ ПРАЦІ

(1925—1930)

„Мені на імення Нова Хата. Приходжу до Вас, українські жінки й дівчата, з вірою, що мене не відкинете, а приймете як доброго товариша й друга. Хочу Вам порадити, як себе одягти, як пошити собі й дітям одяг чи білля, як легко й дешево прибрати свою хату, як облегшити Вам журбу про те „що варити сьогодня“ — як заховати красу й здоровля своє й своїх найблищих. Не забуду поміщувати і цікаву лектуру, Вам у розраду — коротко кажучи, хочу Вам бути приятелем приємним і пожиточним.“

Так представляла себе „Нова Хата“, коли п'ять літ тому якраз у червні появилася уперше на світ.

І п'ять літ вже сповняє свою обіцянку щиро й совісно — служить по правді українському жіноцтву.

Переглядаю ті п'ять річників, овоч праці невеличкого гуртка ідейних одиниць, що відновивши „Укр. Народнє Мистецтво“, попри ньому засновують і часопис, щоби зацікавити загал нашого жіноцтва рідним мистецтвом, спопуляризувати його настільки, щоби воно стало необхідним в нашому щоденному житті, а не лише від свята. Назвім для вічної пам'яти ті перші основательки „Нової Хати“, хай не криються в тіні заслужені робітниці. Імена їх: Стефанія Чижович, Стефанія Савицька, Олена й Ольга Кульчицькі, Марія Громницька, Соломея Охримович, Софія Федак, Ірина Павликовська, Дарія Бандрівська, Ірина Бонковська.

П'ять літ — невеличкий шмат часу, а кілько труду, енергії, яке багатство думок вложила Редакція у ті п'ять річників, які листкую сьогодня карта за картою. Спершу — на 20 сторінок друку — переважав відділ мод; мабуть хотіла редакція притягнути ним ту жіночу публику, яка досі користувалася анальоґічними польськими видавництвами, такими як: „Świat kobiecy“, „Kobieta w domu i w świecie“, „Matka i dziecko“ і т. п. Викинути чужинецький часопис з рук наших українок це й було одно з головних завдань нового видавництва.

Мушу признатися, що ця перевага мод у перших річниках „Нової Хати“ трохи мене разила, так само як і ті господарські приписи на дуже панські столи з тортами й кремами. „Зійшлися молоді дами і видають часопис для дам“ — писала я навіть сама тоді до альманаху „Жіночої долі“. Але „молоді дами“ мали ясно намічену ціль і йшли до неї витрівало й послідовно. Моди були дальше, але попри них і лекшу белетристику ориґінальну й перекладну появляються і дуже цінні статті з обсягу естетики, народнього мистецтва, педаґоґії, ґігієни, статті на тему жіночого питання, широкі й точні звідомлення про рух в жіночих товариствах у нас і заграницею, про працю жінки у всіх ділянках культурного й громадянського життя. Не було ні одної визначнійшої українки громадянки, якій журнал не посвятивби довшої згадки зі світлиною. Кожда нова книжка зі світа жіночого чи про жінок находила свою оцінку в бібліографічнім відділі „Нової Хати“.

Головним завданням поставила собі „Нова Хата“ культивування українського народнього мистецтва і домашньої культури і в тій ціли містила зразкові матеріяли з цього обсягу з многими ілюстраціями, ориґінальні ручні роботи з примінениям народніх мотивів та народні узори. А того не дадуть нашим жінкам чужинецькі польські журнали, хочби до них дописували і які визначні українські „патріотки“. Велику вагу клав теж журнал на фізичну сторону виховання, тому жіночим спортам і справі „Пласту“ присвятив чимало місця й симпатії.

Відділ ручних робіт і проєкти уряджень хати в українському стилі вели непомильні в тій ділянці наші знатоки й мистці, Ольга й Олена Кульчицькі. Ірина Ґурґулівна подає незвичайно інтересні статті з ділянки народнього мистецтва — Др. Софія Парфанович пише про ґіґієну жінки — Олена Шепарович про міжнародні жіночі конґреси і „savoir vivre“ сучасної жінки — а Ст. Мінська бажаючи пособити жінці в ділянці домаш. господарства, своїми чудовими господарськими приписами будить розкіш смаку у читачок, а одночасно піддає тему до глиб-

ших рефлексій в таких поважних статтях, як приміром „Пані а служанка“.

П. О. Бачинська зі Стрия радо предложила свою цінну збірку народніх вишивок як джерело взірців.

Коли при кінці 1926 року обняла редакцію Др. Марія Фуртак-Деркачева, в „Новій хаті“ появляються її, на основі педантних бібліотечних студій залюбки опрацьовувані моноґрафії наших визначних жінок: Ольги Кобилянської, Софії Русової, Лесі Українки, Олени Пчілки, Евгенії Ярошинської, перших співробітниць альманаху Кобринської і багато иншого цінного матеріялу з історії нашої старини й мистецтва. Заслуга Др. Деркачевої ще й в тому, що вона знайомить нас з працею наших сестер на Великій Україні й її найкращими представницями під сучасну хвилю.

Треба ще згадати, що попри дрібну белетристику видрукувала „Нова Хата“ три більші повісти: Шатобріяна: „Останній з роду Абенцераґів“ — К. Гриневичевої: „Шеломи в сонці“ і Н. Ґаріна-Михайловського: „Діточі літа Тьоми“. Дві останні вийшли теж окремими книжками.

Згадала я вже референтки поодиноких відділів „Нової хати“, наведу ще инші співробітниці журналу, яких імена найкраще засвідчать, що „Нова Хата“ находила симпатію у жіноцтва й будила заінтересування в широких кругах наших письменниць. Ось вони: Марія Бачинська-Донцова, Бляика Баранова, Іванна Блажкевич, Клявдія Бобикевич, Лідія Бурачинська, Софія Вальницька, Олена Вергановська, Катря Гриневич, Міля Дороцька, Софія Дністрянська, Ольга Дучимінська, Осипа Заклинська, Олена Залізнякова, Олена Кисілевська, Наталія Королїва, Н. Коцюбінська, Уляна Кравченко, Софія Куликівна, М. Курдидик, Ярослава Лагодинська, Яр. Мандюкова, Ольга Мочульська, Ярослава Музикова, З. Мірна, Софія Олеськів, Марія Омельченко, С. Охримович, Анна Ортинська, Лідія Пахолікова, Марія Підгірянка, М. Рудницька-Охримовичева, Марія Роздольська, Стефанія Савицька, А. Свєнціцька, Дарія Старосольська, Людмила Старицька-Черняхівська, Олена Цегельська, І. Федорович-Малицька, Марія Чиж, Стефанія Чижович. З мущин пособляли „Новій Хаті“: Др. Остап Грицай, Дам'ян Горняткевич, Василь Горбай, Др. Ев. Дурделло, Федір Дутко, Вол. Кисілевський, Микола Матіїв-Мельник, Др. Роман Могильницький, Михайло Матчак, В. Пещанський, Михайло Рудницький, Олекса Саламанчук, Ст. Сірополко, Др. Ілярій Свєнціцький.

Дбаючи про добро своїх читачів, адміністрація „Нової Хати“ постепенно поширює журнал з 20 на 24 сторінки друку — достачає на бажання узори робіт, крої на білля й сукні — від 1927 року дістають вони безплатно таблиці кроїв, а від 1929 кольорові узори народніх вишивок.

Журнал і кооператива „Українське Народнє Мистецтво“ підпомагають себе взаїмно: журнал плекає і попирає мистецтво, розписує анкети в справі народньої ноші й народніх збірок — кооператива виконує ці зразки, збирає вишивки й матеріяли до них.

„Нова Хата“ взяла теж участь на сільсько-господарській виставці в Стрию (1927 р.), а в жовтні 1926 року на українськім ярмарку в Станиславові уладжує виставку свого видавництва, крім цего готових кроїв, взорів ручних робіт, стилевих українських моноґрамів до вишивки й ґафту і стилевих робіток з ориґінальними вишивками й мережками.

Перелисткувала я всі річники „Нової Хати“ — 61 чисел, від червня 1925 року починаючи. І як добрі тіста щойно по святах ліпше смакують ніж у самі свята, так і я залюбки розчитуюся в не нових вже сьогодня оповіданнях, статтях і подобаються вони мені й насувають чимало думок і рефлексій.

Розчитуюся у „Новій Хаті“ і шукаю... пильно шукаю за... комунізмом, за інтернаціоналом... першим... другим... третім. І найти не годна. Чи вже на старість очі не добачають, чи може підпала під суґґестію полєміки в „Ділі“ і славетних „листів до редакції?“ Ні, не находжу. А може воно оце? В першому числі „Нової Хати“ за рік 1925 маленька, зовсім журналістична нотатка про „Селянку України“ — а дальше (1928 р.) стаття А. Свєнціцької „Про жінку в Радянському Союзі“ (річ, читана передше на сходинах „Союза Українок), а зараз в слідуючому числі, навязуючи до попередньої, стаття Марії Донцової „Про українську жінку в Радянському Союзі“ і її впету боротьбу за нормальне родинне життя й забезпечення жінці необхідних їй прав. В році 1929 маємо в „Новій Хаті“ враження „З поїздки по Україні“, стаття, якій подібних десятки вже появилося в наших і найбільш націоналістичних часописах. Ще дві журналістичні нотатки про канадійську „Робітницю“ і „Селянку України“ з приводу її п'ятиліття — і страшні комуністичні єреси — вичерпуються.

Шукаю дальше і находжу инші статті, инші нотатки, ці вже зовсім не „комунізуючі“. Ось в 3. числі за рік 1929 є „Фраґменти“ і спомини з життя „цілої людини“ — незабутньої Ольги Басараб, горячо, кровю серця написана стаття, яка... не побачила світа...

А там дві замітні нотатки. Одна (1928 р. ч. 6) про „Вертеп наших днів“, в якій редакторка обурюється на поставчиків фарси, що суспільну діячку, одиноку жінку виведену в „Вертепі“, змалювали тільки з боку її еротичного життя.

А друга нотатка (1929 р.) критикує поведення публики на Загальних Зборах „Рідної школи“, яка глузуванням і перекликами витала появу делеґатки жіноцтва, посолки М. Рудницької.

Ці дві нотатки варто пригадати під теперішній момент розбурханої полєміки.

Але „Нова Хата“ мусить стояти осторонь від усіх хуртовин. Ніякої хати не можна будувати на піскових видмах чи водяних филях, а треба їй дати тверді ґранітні основи. Тільки таких основ не можна будувати одними патріотичними фразами, а лише невсипучою чорною муравлиною працею, поза якою іноді не видно ні людей ні імен, а слідні лише результати.

І таку працю Ви „молоді дами“, основательки цего журналу, сповняєте від п'яти літ. Привіт Вам в день ювілею! Я стара стоятиму при Вас непохитно, бо пізнала Ваші шляхи (хоч і невеликими буквами писані) і день у день дивлюся на Вашу ідейну, безкорисну, хосенну роботу.

Константина Малицька.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

* * *

Житя буйне... і спів... і аромати...
і сонцем грає май...
в душі-ж моїй
тремтючі спогади тріваютъ
та рвуть мене аж до цвинтарних брам...
а там —
у стіп —
беріз —
земля — і гріб...
у нім Вона — моя душа...
Ось памятник...
Бліді, чіткі ще букви: „Добра Мати...“
Ой, сум... ой, сум...
Я білим цвітом черемшин, конвалій
отцей — моєї Мами — гріб — сповю...
скроплю перлинами сердечних сліз...
— — — — — — — — —
Що це? Звідкіль пливуть ці звуки?
Пливуть неначе колисковий спів...
ловлю їх — наче мову-спів... без слів...
ловлю: могильний шум...
Її це голос — чую наче в сні...
Втихають жалі...
втихає плач... болючий крик...
Я бачу Матінку мою:
в руці молитвослов...
у серці надмір туги...
у серці в Неї туга і любов...
— — — — — — — — —
Нетлінна тінь з віддалі
йде стяжкою райдуг
і усміхається до мене:
— „І там, дитино, Господа благаю,
щоб долю веселу вам дав...
Я — Матір роду — з вами — нерозлучно...“
— — — — — — — — —
Воскресло сонечко моє...
і оживають дні,
мов казка золоті...
В сімї Матуся скиптр держить,
рядить... будує... береже
і дбає... тямить про усіх... про все...
Та хто-ж з'умів вартість оцінити
такої Матінки святої?
Щож можу я — про це сказати?
Ой, сум... ой, сум...
Хто-ж я? Чи-ж я не все одно?
Вона? І я?... Звено
в ланцюсі поколінь...
Нетлінна тінь,
що йде стежинкою райдуг у виж... у виж...
— — — — — — — — —
Воскресло сонечко моє...
— — — — — — — — —
Незломним спогадом в моїй душі
Закріплена — останеш вічно
І мимо смерти, Мамо, Ти моя! Моя!

ЕЛЛЄН КЕЙ

КЛЕВЕТА

(ЗІ СТАТТІ „ЕСТЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРИСЬКОГО ЖИТТЯ“)

Один гумористичний журнал описує таку подію з життя: Пасажир на кораблі побачив свою щіточку до зубів в устах товариша по каюті. Горячо запротестував проти цего, а у відповідь почув: „Ах, я думав, що це щіточка корабельна“.

Багато людей, які таке розуміння чистоти приймуть з негодуванням, і не підозрівають, що вони самі щодня послугуються „корабельною щіточкою“, коли передають з уст до уст чужі вискази й думки. Вони, приміром, зовсім свобідно дискутують про книжки чи твори штуки, заявляючи рівночасно, що ніколи їх не читали ані не бачили, а судять лиш на основі цеї чи иншої критики. Та що сказалиб вони про суддю, який вислухав тільки обвиняючого, а не дає слова обвинуваченому. Очевидно, кожен має право не знайомитися з маловартними творами, опираючись на оцінці авторитетних для нього критиків — але тоді він і не може висказувати своєї думки в цій справі, так само як ніхто не може свідчити про те, чого на власні очі не бачив.

Це духове галапасництво найбільше псує товариське пожиття, воно є причиною, що в більшости товариських кружків нема ніякої обміни цінностей, бо у більшости нема власних думок ні критерій, а тільки запозичені зовні.

І воно тим частіше явище, чим більше в життя громадянства проникає тон журналістики, чим більше цінять не зрілість і продуманість осуду, а радше сміливість і палкість висказу.

І якщо недостача чистоти — чи чесноти — само по собі прикре явище, коли ходить о твори наших ближніх, на скількиж більш доймаючим стає воно, коли дотичить приватного їх життя, їх особи.

Клевета з її траґічними наслідками нераз давала письменникам багатий літературний матеріял. Та ледви хто зобразив її з такою силою, як це зробив Бернзон у своїх повістях: „На Божих дорогах“, „Павло Лянґе і Тора Парсберґ“. В першім оповіданню гине Раґні, те ніжне, лелійне сотворіння — гине від стужі, яку люди витворили довкола неї й її чоловіка. І погубила її не тільки свідома злоба злих поглядів і злих язиків. Ні, це й та сміливість, з якою добрі люди осуджують те, про що не мають поняття; їх певність, що вони в праві розслідjувати життя й почування других, робити безличні натяки й легкодушні заключення, зариваючи найчутливіші струни, найбільш інтимні відносини в житті двох людських істот. Молода жінка не спроможна була боронитися в тім нерівнім бою. А в ньому — самі благородні черти небуденних людей: їх вразливість, тонка орґанізація почувань, їх невинність і одноцільність — місця, які найлегше зранити, на які саме звертаються всі наступи несправедливих осудів. І слабші гинуть від них, а сильні затроюються. І це ще страшніший з двох способів, якими люди вбивають один одного.

В оповіданню „Павло Лянґе і Тора Парсберґ“ повертає Бернзон до тої самої теми. Цим разом маємо до діла з мущиною не жінкою, з політичним не еротичним конфліктом. Автор обдарував Тору всіма прикметами, якими повинна бути вивінована жінка, коли їй одній приходиться боронити коханого чоловіка проти усіх, в тому й проти нього самого. А са́ме — тою життерадісною добротою, тим промінистим материнським чуттям, без якого ні одна жінка не спасала мущини. Бо тільки жінка, яка в душі коханого чоловіка любить своє дитя з цілою силою бережливої ніжности, знає, що значить любити. Од-

нак рівночасно вона звертає до нього свій погляд, в нього шукає помочі, опертя в хвилинах невзгодин. І бадьора горда, незалежна, самостійна Тора обертається з молитвою туди, де її любов. А з тою вищою жіночістю у неї лучиться широко розвинена гуманність, богата гармонійна індивідуальність, чутка на красу, сотворена для радощів — сувора свідомість своєї відповідальности, горда віра в себе й своє власне благородне завдання жінки.

І якраз тому, що істота Тори зложена виключно з д о б р и х сил, Берізом показав нам міць з л и х, які таки перемагають.

Павло Лянґе засуджений на загибель, як кожен, хто стане в дісгармонії зі своєю епохою, своїм окруженням, завданням, зі своїм становищем, своїми приятелями. А однак в його природі не було нічого, що м у с і л о було поставити його в ту дісгармонію. Навпаки — він усюди міг примінити свої сили, в кожних умовинах бути пожиточним, якщо партія й товариші полишилиб його собі самому і позволили йти власними шляхами. Та ось партійні товариші й приятелі зробили над ним те насильство, від якого ломляться такі характери: вони накинули йому свої погляди й спосіб ділання, взяли на себе ролю його совісти й провідника. Треба великої незалежности думки, щоби порозуміти, що: несправедливе з моєї точки погляду, непримириме з моїм почуванням, другому м о ж е видатися і справедливим і природним. Піднятися на таку височінь думки спосібні покищо тільки дуже немногі — менш всего у політиці. Тимто люди не признають і глядять підзорливо на кожну небуденну одиницю, небуденну позицію, небуденну діяльність; тимто вони розуміють, одобряють і цінять тільки діяльність в стаді, згідну з колективною совістю, колективною пристрастю, колективним пересудом чи користю.

Павло Лянґе, сотворений для життя й його промінистого щастя, погибає від того, що наконець у него не остало ні одного здорового, незраненого місця. А рани ці не лише від явних чи зрадливих ударів ворожих. Ні, найтяжчі з них завдані нахабністю й несправедливими сплетнями недотепних людей, безтактовними вимогами приятелів, їх глупими підмовами, їх безсердешними присудами! То цілим хором — в якому беруть участь добрі жінки й шановні панове — глумляться вони над невдачами його молодечих змагань, одна з тих дразливих тем, про які кожен вважає своїм правом говорити. То дружним хором — в якому ґучніше всіх лунають голоси добрих жінок і шановних панів — величають вони вчинки, які сповнив він щойно по тяжкій душевній боротьбі, по щоденнім ломанню й самовідреченню, щоби тільки примінитися до вимог партії; а з другого боку осуджують ті його діла, які були вислідом найглибшого внутрішнього пересвідчення.

Бувають сильні, світлі одиниці, які в почуттю своєї місії, черпають самі в собі цілющу силу; бувають і дрібні, гордовиті, на яких усе скоро присихає. Але Павлови Лянґе вроджена та питома сила тонко зорґанізованої вдачі — ця більш чутка, більш ніжна, більш тайна сила чоловіка майбутньости, сила — яку сучасність осуджує, вважаючи її слабістю.

Судьба Павла Лянґе і Раґні так траґічно малює нікчемність людських осудів, що ледви хто при читанні цих творів не закликав з глибини душі словами прегарної молитви:

Загороди уста мої, Господи!

Але якщо навіть такі твори не мають ніякого впливу, так невжеж не будяться в нас сумніви про можливість дальшого розвитку людської душі?

З людьми так воно буває. Того самого вечера, коли дома між своїми говорили з таким спочуванням про запропащені істнування в л і т е р а т у р н и х т в о р а х — сейчас таки готові преспокійно завести балачку про характер, пляни, вчинки приятелів, знайомих чи суспільних діячів. І зовсім в такому змислі, як ті, що погубили Павла Лянґе і Раґні. Люди, які самі недавно обурювалися на клеветників, вже за часок починають снувати ріжні безпідставні міркування, понижаючі здогади. Притім жінок звичайно цікавить еротична ділянка й сфера родинного життя, мущин — суспільна діяльність. Здогади про любовні зносини повстають часто на основі так дрібних доказів, як: запримічений на мольберті портрет, письмо на бюрку, більш оживлена розмова на проході і т. ін. Відтак добрі люди поширюють голосно й далеко ці здогади, які часто защіплюють недовіря поміж духово спорідненими одиницями, безліч разів руйнують можливість щастя, а завжди вбивають в зародні прозябаюче чуття. І, як говорить норвежська письменниця Каміля Коллет: „Чим чистіше й глибше почування, тим більш жорстоке поведення товпи". Так зовиме жартівливе дратування ніколи не буває в наслідках зовсім безвинне.

Але в тому напрямі всі — навіть ліпші одиниці — дивно легкодушні. Люди, які самі себе вважають дуже чутливими, які не зірвали би квітки з могили, не надумуючись, бентежать спокій молодої душі... Їх необдумані заключення не тільки вбивають можливе щастя багатьох—ні, вони часто руйнують вже склавшеся справжнє щастя. Коли мущина стоїть в дружних зносинах із замужною жінкою, або жінка приятелює із жонатим мущиною — вже йдуть поговірки про подружнє віроломство. Коли чоловік, взявши розвід, знова жениться, або розведена жінка виходить заміж, ще не встигли вони пібратись, як люди вже знають, хто тут „третій".

Те саме діється і в суспільнім житті. Коли хто з чистих мотивів розпічне якесь громадське пожиточне діло, припишуть його виключно бажанню „добитися слави". Коли хтонебудь горячо поборює несправедливість і безправства чи корупцію, то воно „незаспокоєне самолюбіє". Коли хто боронить консервативних звичаїв, то певна річ задля якоїсь користи чи відзначення. Коли чоловік, посвятивший себе творчій діяльности в якійнебудь ділянці, приймає у себе визначні особи, то це ніщо інше, тільки змагання виробити собі позицію або добитися „високої оцінки" чи прихильної критики! Коли політичний діяч заманіфестує себе якимсь ненадійним виступом, вже десять других голосить скрізь усюди, що за цим криється особиста обида, або особиста користь, або особиста амбіція!... І в світі фінансів і в політиці, і в літературних кругах, і мистецьких — достоту так-же, як і в любовних справах і в родинному житті — нема ні одного найневиннішого вчинку, ні одного зовсім маловажного жесту, які не давалиб приводу до обмови, а то часто й тяжкої клевети. Вистачить, щоби фінансіст крихітку чемніше поклонився, а вже пішли ґутірки про нестійкість його положення. Хай політичний діяч подасть руку свому противникови, вже перешіптуються про якийсь низький компроміс. Вистачить артистови чи письменникови трохи здержливо висказатися про твір товариша — і цего доволі, щоби заговорили про сторонвичість і професіональну завиcть.

Як груба не булаб сплетня, як неімовірна не була б історія, завжди найдеться пара „добрих друзяк і любих сусідів", які подбають рознести її дальше переказуючи з уст до уст. Що більш: вони самі якраз перші й найревніші носії!

Замісць похоронити в собі зародившийся в думці здогад або дійшовшу до них сплетню — вони пускають її в курс. Притім ще й доказують, як правдоподібний цей здогад, як „фактично достовірна" історія, з якого „певного" жерела її пібрали. Під покровом вченого терміну

„психольоґічна аналіза“ рвуть душі своїх приятелів і сусідів на клочча, волочать їх через болото своїх „здогадів“. Під тайною мовчанки зраджують одному тайни другого або свої поверховні помічення про його душевний стан.

А все те роблять ледви й зі злої волі. Роблять так, бо треба говорити про других, судити других, якщо хочуть зберегти славу дотепного чоловіка і не заслужити на такий осуд, якого діждалася одна дама, що не хотіла слухати сплетні: про неї сказали, що вона дурна й скучна і мабуть готовиться до монастиря.

Цей страх перед опінією недотепного спонукує християн і не-християн роздувати своїм язиком те невольне полумя, про яке говорить апостол Яков. Він називає його вогнем, що життя чутких істот переміняє в ад — в ньому затрачують вони свою віру в людей, свою просту безпосередність, свою радісну свободу ділання, своє бажання йти за кращими спонуками душі.

В тім царстві володіє „мушиний цар“ Вельзевул, який міліонами мерзких червоточин може споганити і найбільший мармур.

Коли ж перестануть люди благородної думки, чоловіки й жінки, служити при дворі мушиного царя? Коли ж засоромляться, що — по словам апостола Якова — вони вміють веслом повертати човен а уздою коня, тільки над власним язиком не мають сили?

Коли чоловіки й жінки — чесні, вірні своїм обовязкам, щирі, чуткі, талановиті чоловіки й жінки — навчаться правди, якої досі не можуть втропати: мовчати, як їх розпитують про чужі тайни? Коли навчаться ховати в собі того рода тайни, щоб ніхто й не підозрівав, щовони істнують? Коли потраплять рішучо заперечити, що не знають нічого про якийсь там останній скандал, якщо таким тільки чином зможуть спинити дальше поширення сплетні?

І коли порозуміють люди, що краще відкусити собі язик, ніж висказувати глупі й безсердешні здогади, ніж видавати осуди про те, чого не розуміють? Невже ж це справді найбільша жертва: зберегти глибоко в своїй душі останню скандальну сплетню, як вже не вдалося зберегти свого слуху, щоби й зовсім про неї не чути? Людське життя таке коротке — чи не краще заповнити його благородним трудом, високими думками, великими почуваннями, замісць проводити годину за годиною, день за днем, рік за роком на взаїмних обмовах своїх маленьких прогрішеній, на стеженні за чужими ділами. Життя в повні свого багатства — життя природи, товариське пожиття, твори штуки, душа чоловіка в усій її глибині і висоті — дають такий обильний духовий корм, що можна зректися з'їдати один одного.

Але либонь скорше здійсняться усі ті фантастичні чудеса, про які сьогодня тільки мрієм, заки сповниться хоч одно з тих бажань. Ми навчимося літати поміж плянетами і віра Шеллього, що океани поплинуть лімонадою, стане правдою; лев буде гратися з ягнятем і всі мечі перекують на плуги — а у сплетні ще не відпадуть крила лилика, а море людських здогадів і підозрінь не втратить своєї горечі, гієна клевети не пощадить невинного і не перестануть язики служити стрілами для ловів на чоловіка, страшним вбійчим знарядом.

А. СВЄНЦІЦКА

ОДЯГ НОВИХ ЧАСІВ

(Друга половина XVI в.)

В другій половині XVI в. не позволяли відкривати ні рук, ні плечей, ані навіть шиї і людина при помочі вати, ватованих валків, подушок, пуфів, дроту та ін. безпечно ховалась у свій одяг. Крім цього славний еспанський комір-колесо штивно та неподатливо, як залізна твердиня, обвиває шию. Чоловіки не тільки випихали рамена, груди, але й прибільшували боки, підкладаючи подушки, або круглими валками поширюючи свої штани. Чим вищі були особи своїм суспільним становищем, тим були вони більше випхані і це відносилося так до чоловіків, як і до жінок. Жінка, як і у середні віки, носила дві сукні. Верхня від грудей розходиться на боки, розкриваючи клином спідню сукню, в різний спосіб прикрашену. Стан тісно зашнурований і тісно обтягнений одягом, але від стану сукня несподівано розширюється і штивно без одної складки паде до землі. Випхання подушками не вистарчає і вперве на сцену прийшли фижми, котрі нераз зникали і знову входили в моду.

Що це таке — фижма? Це, як пояснив один противник тої моди, така будівля на взір курника з сідалами навколо, зроблена з залізних або деревляних обручів, дроту і т. п. Жінка влізає в середину того курника, а зверху надягає сукню й відповідно до форми будівлі, спідниця прибирає вигляд дзвона, бочівки, барабана і т. п. Кілька метрів льняного полотна, густо складаного кругом шиї на взір еспанського коміра, закрило шию до самих ух і підборіддя. При такім комірі жінка може лиш на один лад причісуватись, а саме підібравши волосся до гори. На самий вершок голови вона насаджувала малесенький капелюшок не більший від яблука, який саме задля свого розміру стягав на себе обурення проповідників.

Французькі звичаї на початку XVI стол.

Особливости еспанського одягу викликали зміну у взорах, витканих на матеріях. Великий орнамент сюди не годився, одяг вимагав дрібнішого рисунку і в тому часі стали виробляти матерії з спеціяльними везерунками для одягу. В еспанському одязі помітна перевага темних красок. Пишнота його вигляду збільшувалась силою дорогоцінних прикрас, якими він був усіяний від голови до ніг. Його покривали золотим ґалтом, перлами

Еспанський вершник в 1621 р.

й дорогоцінним камінням, так що, як хвалились багаті еспанці, все блестіло й переливалось красками веселки, а основна краска одягу лишалась для всіх таємницею. Знатна особа носила цілі маєтки на своїх плечах, не вчисляючи мозольної праці соток рук над виконанням того одягу. Так англійська королева Єлисавета з нагоди відвідин французького посла, наділа сукню, над якою працювали сотні рук протягом трьох тижнів. Вкінці чванливість в тому відношенні доходила до надзвичайних розмірів, так що люде чіпляли на себе тільки дорогоцінностей, кілько могли двигнути. На хрестини сина Марії Медічі, дружина Генрика IV одягла сукню, на вишиття якої з'ужито 32.000 перел та 3.000 діямантів. А представник сильного пола, маршал Бассомбер двигав на собі аж 50 фунтів перлів.

Цей наївний погляд на „вартість" одягу стрічаємо також в середніх віках. Ось як мати-фльорентинка пише синові про свої домашні справи й про дочку, яку видала заміж за фльорентинського купця. „Як би я не рішилась була дати 1.000 червінців в придане своїй дочці, якій вже минуло 16 літ, то не моглаб її видати заміж цего року. Правда, вона моглаб зробити ліпшу партію, колиб дати їй 1.400—1.500 червінців приданого, але це вийшло би зі шкодою для тебе, мій сину. А впрочім, чи булаб вона тоді щасливішою? Про її чоловіка можу лиш добре висловлюватись. Він їй завжди говорить: жадай чого хочеш. Коли вони заручились, велів він їй пошити пелерину з багряного шовкового оксамиту і сукню з найкращої матерії, яку тільки зміг знайти в Фльоренції. Прикраса для голови складалась з пер і перел ціною 80 червінців, окрім того два ряди намиста за 60 червінців. Коли вона виходить, має на собі 400 дукатів. Казав їй ще пошити кармазинову сукню з широкими рукавами, лямованими куницею і рожеву спідницю вишивану перлами. І він не може надаруватись їй всячини, бо хоч вона вродлива, то він хотів би зробити її ще кращою. І дійсно, в цілій Фльоренції нема їй пари. Нехай Господь не пощадить їй здоровля та довгого віку".

Лист цікавий не тільки докладним описом багатого одягу того часу, але дає можливість проглянути в побутове життя та зрозуміння щастя матері та дочки. Вартість людини передовсім міряється „червінцями", мужа купується за червінці, щастя жінки залежить від того, скільки червінців коштує її одяг. Впрочім це є ідеал пересічної людини всіх часів. Пара волів, корова, кілька морґів землі — і дівчина має чоловіка. А „добра партія" хиба не викликує завпсть і в інтеліґентних кругах? А вартість дівчини хиба не міряється модним одягом і в наші часи? З яким співчуттям говорить дівчина про свою товаришку: — „вона так зле вбрана!"

Багато пустоти скривалося під зверхньою побожністю людини XVI віку, а високопоставлені особи подавали в тому примір. Відома своєю пристрастю до пишноти й дорогоцінних уборів, англійська королева Єлисавета, лишила по смерти 3.000 суконь. При французькому дворі Генрика III людина не вбирається, а раз-у-раз перебирається. Король тільки й думав про свою красу та одяги для себе й своїх „мінчонів", як він назвав своїх придворних. Чоловіки залюбки вдягають жіночий одяг, а жінки чоловічий. Маскаради, клясичні представлення, в яких беруть участь знатні особи вперве входять в тім часі в моду. Посли при чужих дворах цікавляться не лиш політикою та економічними питаннями, але в значній мірі і модою, яка панує при тих дворах і їх прямим обовязком стає, повідомляти про це свої правительства.

Кожна країна вносить в одностайну еспанську моду дещо своєрідного. Француз вміє в незловимий спосіб передати важкому й негнучкому еспанському одягові свою зручність і легкість, уживаючи матерій ніжних відтінків, як блідо-зеленої, рожевої, блакитної і т. п. Благородний смак італійця, розвинений завдяки його багатому мистецтву, вміє надати краси навіть такому незугарному явищу, яким була пануюча тоді мода. Венеціянка вміє погодити еспанський комір з вирізом біля шиї і надати йому легкої елеґантности. Своєю легкою рукою вона започаткувала виріб і вживання мережева — зпочатку несміло, потім відважніше, поки, наконець в XVII віці людина не покрилась мережевом від стіп до голови.

З історії моди бачимо, як людина підчиняється своїм пристрастям, впадає з одної крайности в другу. Раз вона готова немилосердно дусити себе в вузькому одягу, потім знов їй замало власного тіла, щоби виповнити широку одіж і вона її штучно виповняє. В XV віці чоловік і жінка обнажуються трохи не до поясу, а в XVI столітті закутують себе буквально аж по кінці пальців і мода на рукавички зродилась тоді зовсім не випадково. В XV віці жінки й чоловіки цілі дні проводять у спільних купальнях, зовсім не соромлячись своєї наготи,

Старшина з часу трийцятилітньої війни

а в XVI віці напав усіх такий жах перед купанням, що в книжці доброго тону приходиться нагадувати красуні, щоби часом ходила до лазні а руки мила щоденно, а „так само й лице". Під блискучим і величнім виглядом тих часів можна було знайти багато грубости та примітивности, а навіть і бруду. Вже ця обставина, що тоді не вжи-

вали хусток до носа та серветок при столі, багато каже. Ясно що поли каптана та спідниця сповняли неодну службу. В XVI віці появились хусточки до носа, які дама на портреті того часу тримала в руці. В книжці про добрий тон стрічаємо такі питання: чи годиться витирати ніс у берет або вбрання? Відповідь: ні, на це є хустка. Видно така наука була тоді актуальною.

В першій половині XVII віку европейський світ стремить до того, щоби за всяку ціну освободитись від кайданів еспанського одягу. Мережево було знаменитим засобом скинути передовсім тягар його ваги й штивности. Вже в кінці XVI віку мережані зубці та вставки надали еспанському коміру та манкетам відтінок мягкости та лагідности. Потім сполучується напівстоячий комір з мережева з вирізом біля шиї й на грудях, комір згодом цілком спадає на плечі, принимає різну форму й різні розміри. Зміна коміра це неабияка подія в історії моди, яка потягнула за собою ще інші зміни одягу, зачіски і т. п.

Ніжність мережева не могла погодитись зі штивним, штучно розширеним одягом. Тому незугарні фижми відкинули без жалю, жіноча сукня знову свобідно захвилювалась, а власничка її відзискала свою призабуту, природну ґрацію. Ніжні ручні мережева з тонкими взорами, що вимагають мозольної праці рук та очей, стають найбільш улюбленою прикрасою не тільки жіночого але й мужеського одягу, мужеського навіть в більшій мірі. Жінка прикрашує мережевом виріз біля шиї, манкети, потрохи сукню, голову. Елеґантові ж XVII віку не вистарчає прикрасити чудовим мережевом комір та маншети, він не мине найменшого краєчка свого одягу, ні одного шва на свойому каптані, штанах, загортці, щоби не прибрати його мережевом в кілька рядів. Він навіть прикрашує ним холяву свого чобота, який в часи трийцятьлітної війни проникає навіть у вітальню. Вкінці бравий вояк не забув почепити шматок мережева на рукоять свого кинджала. На чоловічому одягу того часу бачимо кокарди, розети, маючі ленти — прикраси. в нашому зрозумінні — жіночого характеру. Впрочім не дуже часто були „faveurs". т. є. подарунки дам своїм лицарям. Ширококрисі капелюхи з могутніми перами дуже модні в жінок і мужчин того часу. Особливо часто бачимо їх на портретах Рембранда.

Словом, в моді запанувала фантазія, тільки ця фантазія буває різна. Німецька фантазія творить моду важкою й незугарною, французька ж виявляє чим раз то більше зрозуміння для елеґантности. Постепенно з кінцем XVII в. французи перебирають провід в ділянці моди в свої руки і Франція стає справжнім диктатором для цілої Европи. Париж стає притягаючим центром для всіх чепурунів Европи і цеї слави він не стратив ще і в наші часи.

В СПРАВІ НАРОДНЬОЇ НОШІ

Деякі предмети народнього одягу не змінюють засадничої форми в цілій нашій етноґрафічній области. Сорочка, як ми бачили в короткому огляді попереднього числа „Н. Х.", спільна усім її мешканцям. Ріжниться від себе лише деякими відхилками що до форми.

А за те яке ріжноманітне буває прибрання голови! Безліч звичаїв, старовинних традицій та вірувань сплелося тут у неписані закони, крайно ріжні в кожній околиці. Дівчина чепуриться і видумує ріжні прикраси, що підходилиб до її обличча. Вплітає в коси ріжноколірові стрічки, квітчає голову позолоченим квіттям, а то й прибирає дукачами або коралями. І тому дівоче прибрання голови дуже ріжноманітне; воно ж не мусить руководитися доцільністю цеї частини одягу, тому що дівчина може ходити простоволоса.

У молодиці прибрання голови вже має своє призначення, воно мусить її прикривати. Але й тут взяло верх жіноче бажання причепуритись і жінка придумує ріжні відміни, способи вязання а навіть ріжну форму прикриття. І хоч численні назви, хустка, перемітка, рантух, очіпок, півка, обрус часто означають один предмет, розріжняємо всеж таки засадничо три типи жіночого покриття голови: хустку, перемітку й очіпок. Оба послідні вийшли з уживання, хустка тепер всесильно запанувала, бо показалася найзручнійшою й найбільш доцільною.

А вже обрядові прикраси богаті на відміни! Таємничі приміти з давен давна вяжуться з весільним убором. Традиційний вінок яким дівчина заквітчується востаннє, набирає ріжнородного вигляду, розростається в квітчасту шапочку, що покриває цілу голову, підростає в гору і повстає диво, яке з первісним своїм виглядом мало що має спільного.

Намисто неменш важна прикраса жіноча; до нього линуть жіночі бажання й недаром оспівують його в піс-

Весільний стрій у Рафайловій, пов. Надвірна

нях. Дукачі й хрести збільшують його вартість і передаються з роду в рід. Але важкі, дорогі намиста тепер рідко можна побачити, жінки бережуть їх у скринях, бо це як кажуть на Гуцульщині „старовіцьке", носити не годиться.

Але нагромаджування ріжнобарвних низків не вдоволяє ще мистецького почуття і тут пробивається бажання творити щось самостійного, сплітати коралі у химерні взори. Повстають ґердани, звані також силянками, які завязують щільно кругом шиї.

Пояс гарно прикрашений в тих околицях, де виразно зазначується перехід від сорочки до спідниці а де не носять кабатів та лейбиків поверх сорочки.

В цій частині анкети подаємо питання відносно прибрання голови, намиста, пояса й передника. Прохаємо відповідати як і на попередні, означуючи відповіді числами питань. Відомости про ці частини народньої ноші остільки важні й цікаві, що прибрання голови й намисто виказує богато місцевих відмін. Колиб хтонебудь до тепер ще не брав участи в анкеті, нехай пришле нам свої відповіді і про ці частини ноші, для нас всяка подробиця одягу однаково цікава. Хто живе постійно на селі й має змогу приглядатись не лиш ноші буденній, але й святочній і обрядовій, для того це нетрудне завдання.

АНКЕТА

ПРИБРАННЯ ГОЛОВИ

49. Як дівчата плетуть і укладають волосся?

50. Чи зачіска дівчат зміняється, підлягає моді?

51. Як дівчата прикрашують голову (цвіти, косиці, бинди, прикраси з пер, уплітки з ниток)?

52. Спосіб вязання хустки (попід бороду, верхом над чолом, вязання ззаду)?

53. Краска і матеріял хустки (полотно, вовна, шовк)?

54. Чим ріжниться святочне прибрания голови від буденнього?

55. Описати й подати складові частини весільного прибрання голови.

56. Чи істнує особливий звичай зачісування при весіллях?

57. Чи є ріжниця між зачіскою жінок а дівчат?

58. Описати й подати складові частини окриття голови у жінок. Проситься звернути особливу увагу на вишивки, ткані взори та спосіб розміщення їх.

ПРИКРАСИ ШИЇ

59. Чого вживають як прибрання шиї, намиста, дукачів-личманів, силянки (ґердан), зґард, ціток? Подати всі назви й описати прикраси уживані в селі.

Гуцульське намисто
Із збірок Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка

60. Чи завязують коралі під шию чи спускають на груди?

61. Як завязують ззаду, (стрічкою, спряжкою)?

ПОЯС

62. Чим оперізуються в пасі?

63. Розміри пояса (крайки), довжина й ширина в цм.

64. З якого матеріялу і якої краски пояс чи крайка? Як прикрашена?

ПЕРЕДНИК (ФАРТУШОК)

65. Чи носять у селі передник і як його називають?

66. З якого матеріялу і якої краски?

67. В який спосіб шиють його, (морщений, рясований)?

68. Чим і як прикрашують (вишивки, стяжки, бляшки, тороки)?

АНДРЕ ФЛІСО

НИНІШНІ МАМИ

(Пригода в Люксембурському городі)

Провести годину в публичному городі, це зовсім — не страчений час, коли сісти на крісло і звертати увагу на всі ті незначні події, що перебігають перед очима. Не слід лише бути безучасним і добачувати у відпочинку відсутність всякого міркування, тоді люди, що попри вас переходять, стають епізодами, що зникають зі скорістю фільмових образків. Очевидно, як сказано, треба й самому трохи потрудитися. Вчера передполуднем я знову пішла до Люксембурського городу, більше щоби пустити в рух свої думки, чим ноги.

Я люблю цей город з чисто еґоїстичних мотивів і привязалась до нього протягом довгих років: бо мені там все щось приходить на думку. Як це важно для фейлетоністки, не треба пояснювати. Цим разом, переходячи впоперек городу, зупинилась я в думках над одною дебатою в громадській раді, в якій батьки міста порушували проблєму, що цього роду людей цікавить вже від найдавніших часів: публичну мораль. Так я зайшла на забавову площу і стала свідком малої комедії, яку хочу оповісти, бо вона мені в багато дечому роз'яснила це питання.

Там бігало десять хлопців, приблизно в віці від семи до десяти літ; вони були дуже заняті, ганяли між чотирма деревами, один другому забираючи місце, що той хотів заміняти з товаришем. Забава так захопила їх, що вони зовсім не турбувались окруженням; начеб не були в парку великого міста з безліччю прохожих, але десь в безграничній пустині. Ясно, що вони зовсім не завважали молодої пари, яка сиділа яких десять метрів віддалена в інтімній розмові й час до часу цілувалася. Я моглаб на це присягнути, бо стояла перед ними добрих десять хвиль і приглядалась, а в тім часі ані разу їх зір не впав на мене.

Тепер наступила комедія. Яких двадцять метрів дальше, спочиваючи у вигідному кріслі, сиділа пані з ручною роботою в руках, як потім виявилося, мати тих двох хлопців, що гралися. Але робота не боронила їй бачним оком спостерігати все те, що відбувалося кругом неї, так що вона небавом завважила поведінку ніжної пари. Нечайно зірваалася з крісла і з виразом повного згіршення прискочила до поліціянта, що сюди спокійно переходив. Передовсім вхопила його за рамя і показала витягненою рукою на парочку. „Ви не повинні терпіти, щоби ці зіпсуті молоді люди там моїм дітям давали злий примір", закричала вона голосно. Відповідь, яку дав їй поліціянт, коли охолонув з першого переляку, була знаменита. Він подивився на неї здивовано й завважив лише спокійно, направляючись іти далі: „Ах пані, якби ми ще раз стали такі молоді! І, між нами кажучи", моргнув він лукаво, „хиба ви не здобули собі чоловіка в цей спосіб?"

Коли влада виказала так мало зрозуміння для її оправданого обурення, а так багато для обох закоханих, пані відвернулася, побігла до здивованих дітей і гукнула їм, щоби краще свою забаву продовжали на іншому місці.

Здивовані, бо вони не знали, що сталося, послухали вони й пішли за своїм ангелом — хранителем. В кожному разі поволі, вагаючись та розглядаючись на всі сторони, щоб відкрити причину цього наглого переполоху. Один з хлопців скоро розібрав в чім річ, та сяючи на радощах, звернув увагу прочим на своє відкриття. І з цим моментом скінчилася спокійна забава дітей. Вони присідали на переміну чотири кроки перед парочкою, споглядаючи на неї з найбільшим зацікавленням, і з певністю глибоко в своєму нутрі застановлялися, що вла-

ство могло бути таким страшним і занепокоюючим у цих своїх симпатичних молодих людей...

Це мала історія, але має свою мораль. Іменно, що уваги дітей не можна ніколи будити в так невідповідний спосіб. Може ця мама з її точки погляду оправдана, і дивитися дітям на розціловану пару не є конечне потрібно; але вона дуже промахнулася, коли цю справу зробила так голосною, замість, щоби дітий під якимнебудь іншим поводом закликати до себе, а поліціянтові звернути увагу на парочку незамітно для дітий. Це малий образок, який в публичному житті можна значно побільшити; ласкава гідність, трохи зручности й багато такту зберігають те, що називається публичною моралю куди краще, як скандали або драконські середники.

Перед виходом з парку я стрінула паню Туанет, також молоду матір, але дуже ріжну від тої, що я власне лишила в парку. І вона має двох гарних хлопчиків і малу дівчинку; це гарно росла, вродлива пані і певно, коли проходить попри людей що працюють на вулиці, викличе коротку перерву в їх праці. Як удова по власнику підприємства, вона провадить його тепер сама. Що дня їде на фабрику, видає там свої зарядження, перечитує почту, провірює книговодство. Раненько їде грати в ґольф або теніс, відтак вертає до дому на снідання до своєї малої родини. Часто їде з дітьми на прохід, або відвідує знакомих. Одного вечора я бачила її в підземній залізниці, заглиблену в читання біржевого часопису.

І пані Туанет гуляє також охоче чарлєстона — але вона ніколи не позволить, що хтось з панів за неї заплатив, або щоб прилюдно лиш за рамя взяв її сильніше, ніж це потрібно в танку. Вона ніколи не скомпромітується; вона знає, що можна й з ким; вона запалює вогонь, а сама не палиться. Напевно її почування не мертві, але про це світ не знає. Її серце, в цьому не можна сумніватись, належить лиш дітям. (Я її раз питала, чому вона знов не вийде заміж, вона засміялася і запевнила мене, що зовсім не має часу, ще раз зробити таку дурницю).

Пані Туанет у вихованні своїх дітей ніколи не поповнить такої ошибки, як та мама, що кликала поліціянта. Оце дві жінки, в одному віці, з майже однакового суспільного середовища, правдоподібно з однаковим вихованням: одна дитина свого часу, друга живе ще в атмосфері своєї прабабки — в тім є вся ріжниця. Ця теж є з певністю „добра" мама. Але вона не є виховательною — на це вказує мала комедія, якої я була свідком... Переложила *С. С.*

РІЗНІ ВІСТИ

Ювилей Уляни Кравченко. Дня 8. травня перемиське жіноцтво врочисто вшанувало святочним концертом пятьдесятьліття письменницької діяльности Уляни Кравченко. В просторій салі Народнього Дому зійшлися перемиські Українці і позамісцеві делеґати. П. проф. Ольга Ціпановська привітала Шановну Ювилятку від жіноцтва й української громади Перемишля. Слідували деклямації й діточі хори школи ім. св. Миколая, ім. Шашкевича. Проф. Волянський розказав теплими словами про молодечі літа письменниці, про перешкоди й труднощі що приходилось переживати на тернистому шляху жінки-піонірки. Слідують привіти від численних делеґаток. Відчитано 63 письменні привіти від ріжних установ та приватних осіб. Шановна Ювилятка відповіла промовою глибокого змісту, в якій слова плили питомою їй, чарівною струєю.

Назвала свято це „жнивами" свого життя, яке повинно служити заохотою для молоді продовжати працю попередних поколінь. Щиро подякувала за вискази пошани й під гучні оплески зійшла зі сцени.

В другій частині концерту, який майже ввесь складався з творів Ювилятки почули присутні гарний сольоспів п. Волянської та вмілу деклямацію п. Леховичевої.

По концерті відбувся комерс, на якому письменник проф. Дм. Николишин в своїй промові освітлив письменницьку творчість Ювилятки, а головно зупинився над останньою збіркою її драматичних нарисів „На визвольному шляху".

„Нова Хата" надіслала Великій Поетці, своїй невсипущій співробітниці, поклін-привіт. Скромними словами намагалась висказати всю глибінь признання-подяки Шановній Ювилятці за її цінну поміч.

В поклоні Великій Поетці. 8. травня святкував Перемишль ювілей Уляни Кравченко, а вже другої днини перші поспішили віддати Їй поклін учениці ґімназії СС. Василіянок у Львові. Таке своє домашне скромне свято, але якраз тимто таке щире-сердешне, не обчислене на ефект, на оплески чужої публики — усе тільки для памяти, для звеличання Ювілятки. На програму врочистого ранку зложилися оці точки: змістовий, совісно опрацьований реферат учениці VIII. кляси п. М. Головко про життя й твори Уляни Кравченко, хорові співи (переважно народніх пісень) вищих кляс під диригентурою проф. М. Мельника — низчих під проводом пані С. Надраґи — читання-деклямація найкращих поезій зі збірки „Пріма вера" і „На новий шлях" (прегарно виголосила їх уч. О. Джинджириста) — наконець гра на фортепяні учен. Левицької і Соботи, повна чуття і бравури. Свято закінчив промовою Др. В. Щурат, підчеркуючи знаменні прикмети характеру ювілятки, і вказуючи на виховне значіння шанування памяти заслужених людей. *К. М.*

В Жіночому Кружку ім. Ганни Барвінок. Навязуючи до недавного свята в честь Н. Кобринської й до ювілею Уляни Кравченко, виголосила Др. Марія Фуртак-Деркачева в Кружку ім. Ганни Барвінок відчит про „Співробітниці першого жіночого альманаху". Прелеґентка вивела перед слухачами цілу ґалєрію наших жінок перших у нас борців за права жінки. Почули ми й про найстаршу письменницю Ганну Барвінок і про сеніорку сучасних Олену Пчілку, про Лесю Українку, про Людмилу Старицьку і мало звісну у нас Дніпрову Чайку (Людмилу Василевську). З наших Галичанок згадала прелеґентка редакторку й ініціяторку альманаху Н. Кобринську і її співробітниці: Уляну Кравченко, Климентину Попович, Ол. Бажанську, Михайлину Рошкевич, Сидору Навроцьку, Ол. Грицай, Софію Окуневську й такі дві небуденні селянські співробітниці: Анну Павлик і її сестру Катерину Довбенчук. Др. Фуртак-Деркачева перестудіювала чималий матеріял до свого реферату і, слухаючи її, ставало якось соромно нам жінкам, що ми про свої передові визначні жінки так мало знаємо, про їх життя, боротьбу, працю — ми чули, як далекі вони своїм світоглядом і поступовими думками не тільки від колишнього але й від сучасного жіноцтва.

І треба було погодитися з прелеґенткою: ми не вміємо цінити наших передових жінок, коли досі не видали повного видання творів Лесі Українки, Олени Пчілки, Наталії Кобринської і Дніпрової Чайки а тільки патріотичними фразами святкуємо їх пам'ять — етикета нам вистачає. *К. М.*

Чесько-Українське діточе „Свято матері" в Празі Чеській. Чехословацька Жіноча Ліґа миру і свободи, в склад Управи якої входять три українки, урядила 21. травня цього року в саду „У небозізку" в Празі свято матері для чеських, німецьких та українських діток. Програм свята був дуже ріжноманітний та цікавий. Відома чеська пись-

(Продовження на 18-тій стор.)

Комплет з сіруватого вовняного матеріялу. Плащ довгий на $^3/_4$ розширений по боках глубокими складками. Спідниця видовжується на горі в зуб, до якого припинається передній плястер білої блюзки. До цього чорний повстяний капелюх і чорні рукавиці.

Міркування про моду

Сейчас має мода два лиця, одно довге, друге коротке, одно старе, друге молоде. Старе тільки у значінню старомодне, яке з рюшами й волянтами воскресло до життя.

Весна і шальні-майстерні переганяються взаїмно. Як в уліях шумить у всіх магазинах, як пчоли від квітки до квітки, перебігають і жінки від сукні до сукні. Нове життя почалося і склепи стали подібні до великих теплярень, де зацвили найкращі матеріяли.

Чого то не видумується, щоби тільки приподобатися жінці-клієнтці.

Як на конкурсі краси видається, що той модель, що якраз перед очима найкращий, та при близших оглядинах бачимо, що кождий модель є у своїм роді досконалий. Усі вони мають вправді родинну схожість, але кождий з них є інакший і оригінальний. Найбільшою його прикметою, як подобається клієнтці, бо зі співпраці кравця і клієнтки повстає мода.

Ціла суть у тім, щоби модель відповідав типови жінки і вона у нім подобалася тому, кому хоче подобатися. Дуже часто цілком скромна суконка з дешевого матеріялу робить далеко лучше враження, як дорогий модель з першорядного магазину.

Молоде лице моди — це спортова сукня з tweed-у або Jersey, гладенько ушита, але педантично викінчена.

Друге, старе лице моди — це довгі сукні з тафту, Crepe de Chine, Marocain, Georgette ушиті на взір сукон зі старих портретів.

Яке маємо занята становище супроти цеї наглядної кризи в моді? На це питання можна тільки так відповісти: Про моду не диспутується. Її приймається такою яка є!

КАПЕЛЮХИ

1. - Прилягаюча точка з узористого шовку. Шаль на шию зарублений тим самим шовком.

2. - Елеґантний капелюшок з чорного шовку, комбінований з мережевом.

3. - Легка точка з узористого шовку.

4. - Соломяний капелюшок драпової краски для молодої дівчини, прикрашений стяжками в красках драповій та червоній.

5. - Легкий капелюшок з мягкої соломки.

6. - Соломяний капелюшок зеленої краски для молодої дівчинки.

1. - Літня суконка з узористої маркізети. Мале болерко виходить з бічних швів. Поясок з чорного ляку.
2. - Елегантна суконка з коралево-червоної Crepe Georgette. Звонова пелеринка ззаду довша. Обі спряжки зі штрасу.
3. - Літня суконка з драпової маркізети у чорні горошки. Камізелька й комір з гладкої драпової маркізети.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

1. - Легка суконка з темно-синьої Crepe de Chine у білі горошки. Болеро закінчується трома плісами, а боки трома складками з кождої сторони. Комірчик і краватка з білої Crepe de Chine.

2. - Літня суконка з сирого шовку. Пелеринка спадає на плечі в чотирокутній формі а на перід вузшими смугами.

3. - Суконка з блідо-зеленої Crepe Georgette з болером. Баскіна спіднички продовжується ззаду у вільні складки.

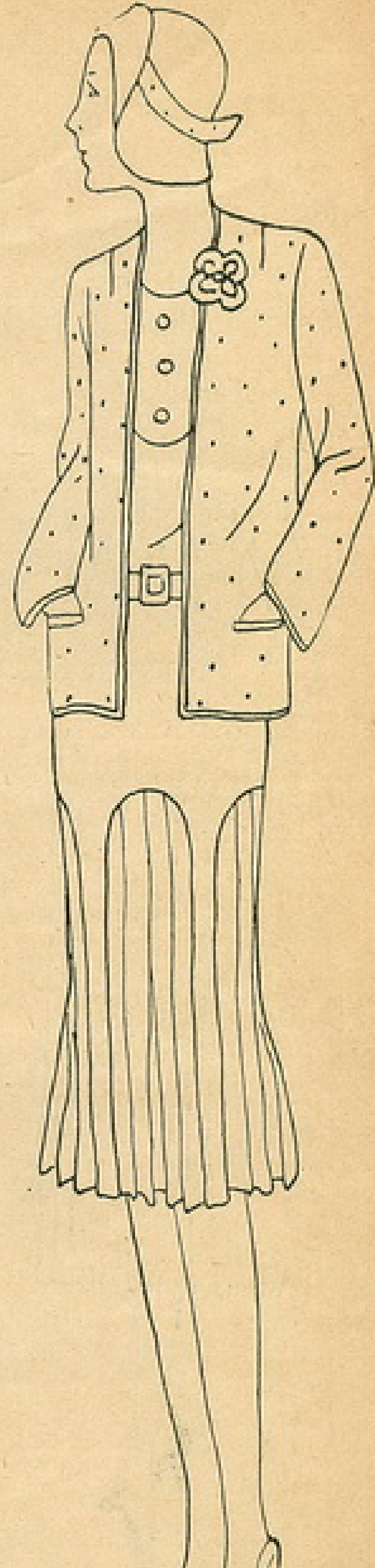
4. - Літня суконка з рожевого фуляру з темно-синім узором. Комір і маншети з рожевого Crepe de Chine викінчені у зубці.

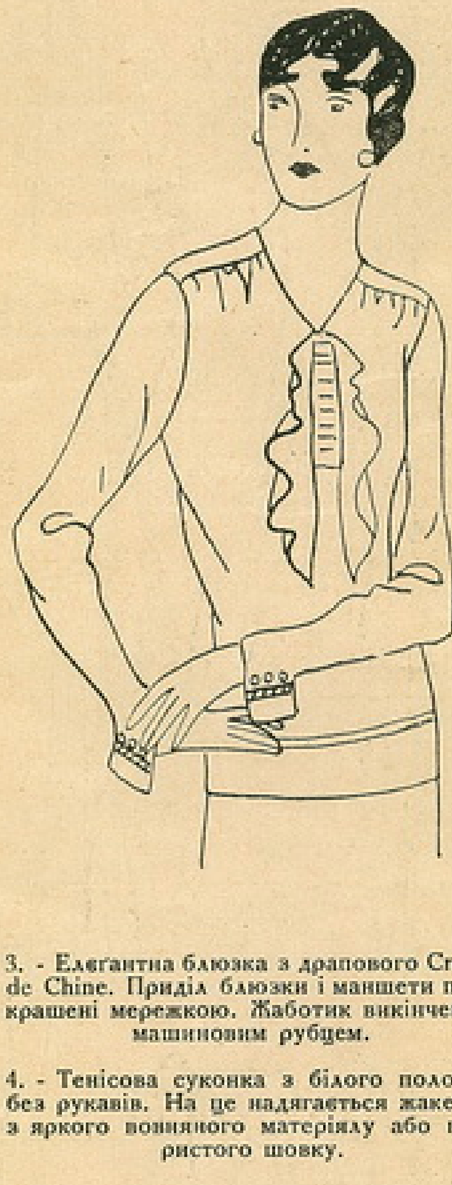
ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

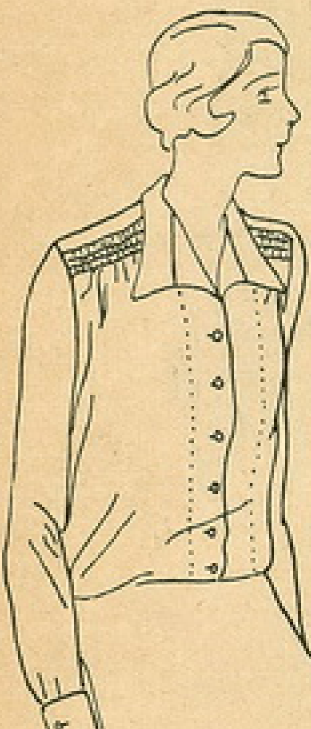

1. - Біла блюзка з маркізети або шовку до прання, прикрашена вишивкою в оригінальний спосіб. Стрічка якою блюзка звязується є в красці вишивки.

2. - Ясна блюзка з маркізети або зі сирого шовку. Перід застібається на ґузики і є прикрашений меріжкою.

3. - Елеґантна блюзка з драпового Crepe de Chine. Приділ блюзки і маншети прикрашені мережкою. Жаботик викінчений машиновим рубцем.

4. - Тенісова суконка з білого полотна без рукавів. На це надягається жакетик з яркого вовняного матеріялу або взористого шовку.

1. - Легка суконочка для малої дівчинки з драпової маркізети в зелені горошки, прикрашена зеленими стрічками.

2. - Літня суконка з ясного воалю. Маленький киптарик вишиваний хрестиковим узором.

2. - Біла суконочка з маркізети або бурунчуку прибрана хрестиковою вишивкою.

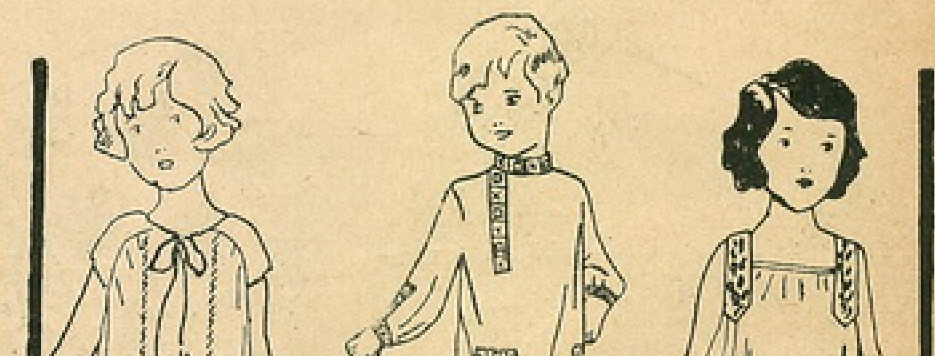
3. - Ясна суконка з полотенця для 8-літньої дівчинки, прикрашена хрестиковою вишивкою.

4. - Гладка суконка з полотенця або бурунчуку. Киптарик багато прибраний вишивкою.

Біла суконка з бурунчуку, прикрашена легкою вишивкою.

Убранько для хлопчика з полотенця або сирого шовку.

Легка суконочка з бурунчуку, прикрашена ланцюжковою вишивкою.

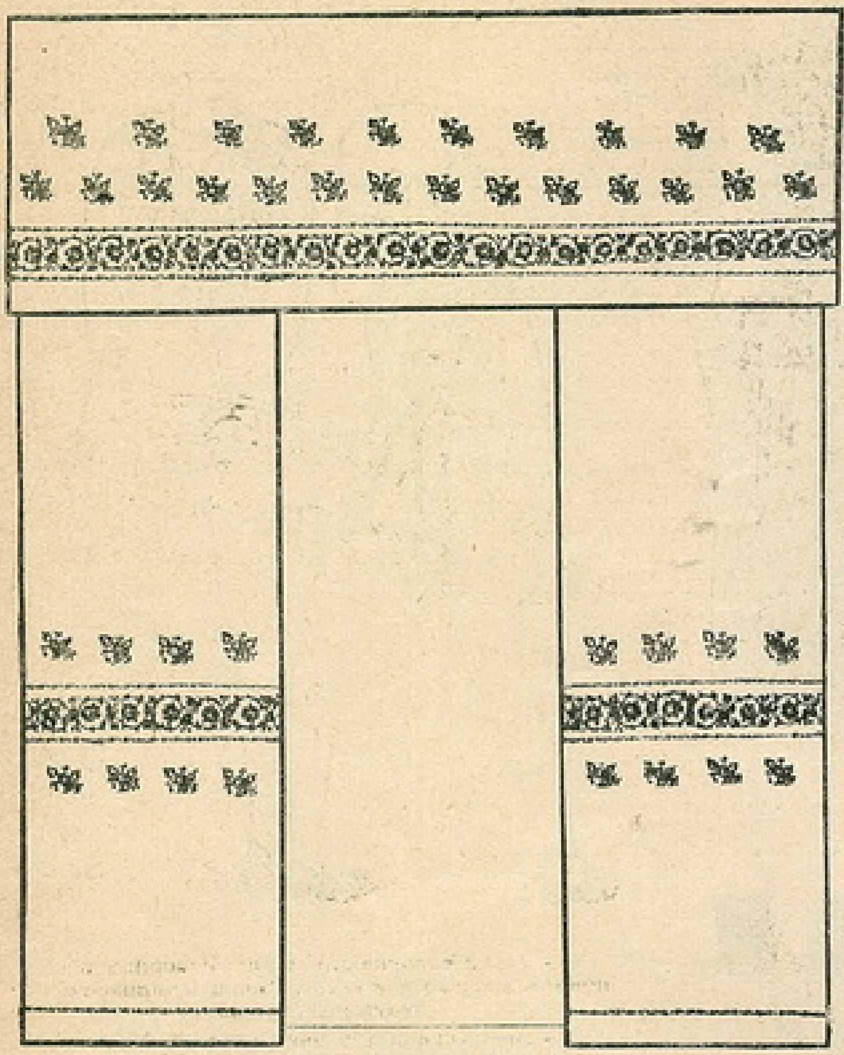

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

РУЧНІ

ПРИМІНЕННЯ УЗОРІВ З НАРОДНЬОЇ СОРОЧКИ

(Проєктувала і рисувала

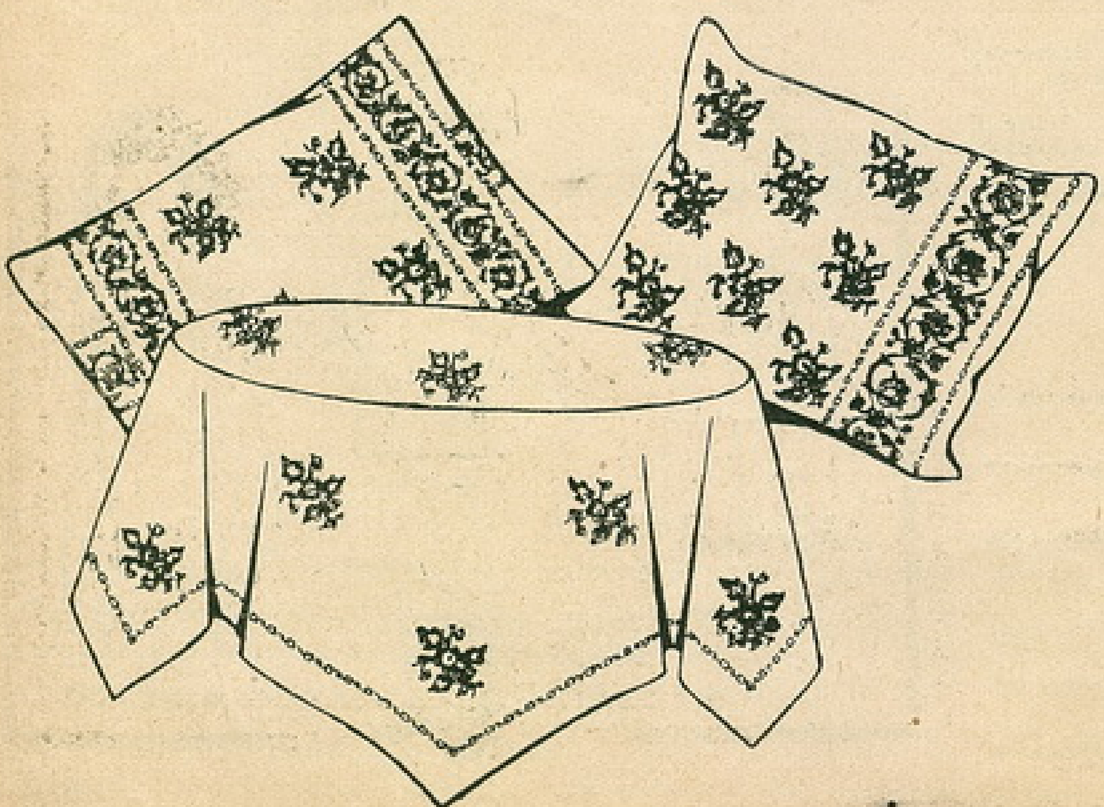

Ч. 1.

Ч. 1. Занавіса на двері або на вікна. Взір виконаний на білому або драповому полотні хрестиками. На поперечниці применений взір ч. 1, таб. VI. Слідують два ряди китичок (взір ч. 3, таб. VI); в першому ряді китички густіше нанизані, в другому рідше. Оба крила занавіси рівнож прикрашені вишивкою ч. 1, таб. VI. Китички розміщені тут по обох боках головного мотиву, з кожньої сторони по чотири. Приділ обох крил прикрашений узором ч. 5, таб. VI. Вишивкою цею можна прикрити викінчення рубця дуже зручно.

Ч. 2. Скатерть на стіл з білого чеського, або драпового полотна, прикрашена легкою вишивкою. Тло скатерті закидане китичками (взір ч. 3, таб. VI) в досить далекому відступі від себе. Приділ скатерті зарублений і прикрашений вузьким взірцем ч. 4. таб. VI.

Ч. 3 і 4. Декоративні подушки з драпового канвового полотна з приміненням тих самих узорів. (Таб. VI, ч. 3).

Ч. 2 3 4

З тим числом розсилаємо VI Таб. кольорових узорів як 2 додаток до „Н. Х." за рік 1930.

РОБОТИ

ДО ПРИКРАС ДОМАШНЬОЇ ОБСТАНОВКИ

М. Рудницька-Охримович)

Ч. 5. Жіноча сорочка з Чернигівщини, вшита з тонкого полотна. Спосіб шиття цеї сорочки поданий в ч. 5 „Н. Х.“ в статті „Про українську сорочку“ (лівобережний тип). Вуставки (взір ч. 1, табл. VI) вишиті тут два рази, раз на рамени суцільні з сорочкою, а другий раз на рукаві. Рукав дуже широкий, пришитий до пахи збирками, які виконані по майстерськи дуже дрібно. Під вуставкою йдуть два ряди китичок, по чотири в кожному ряді. На долішньому кінці рукав густо збираний кругом, а на горі лиш як довго сягає вуставка. Дуда це вузенька смуга полотна, що захоплює кінці збирок, прикрашена взором ч. 4, таб. VI. Біля шиї сорочка густо зібрана в дрібні збирки. Комір це теж вузка смуга полотна, ширини $1^{1}/_{2}$ цм, що прикриває кінці збирок. Проріз пазухи досить довгий, неприкрашений. Комір завязується жовтою стяжкою і для цього має накидні петлі. Довжина сорочки, як завжди в Чернигівщині, незвичайна, виносить 1·60 цм. Приділ сорочки прикрашений взором ч. 5, табл. VI.

Ч. 5.

ПОЯСНЕННЯ ДО VI. ТАБ. КОЛЬОРОВИХ УЗОРІВ

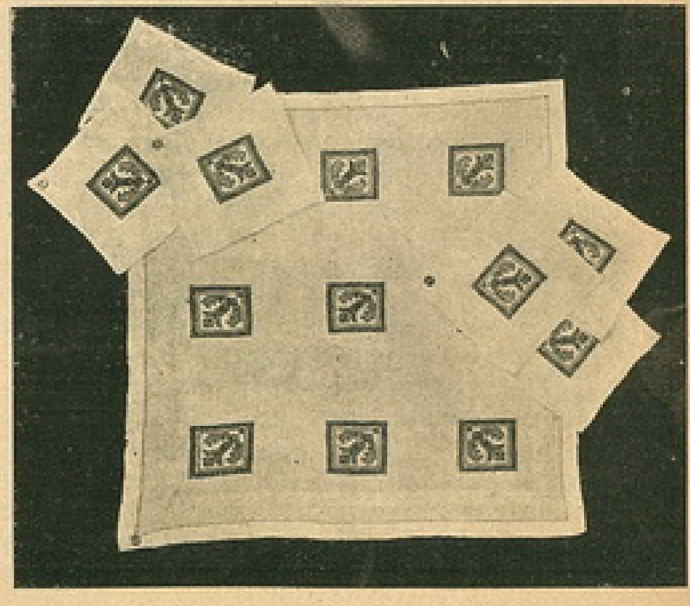
Ч. 1, 3, 4, 5. Мотиви вишивки з жіночої сорочки Чернигівщини, виконані хрестиками. Ч. 1. Широка вуставка складається з середущого, рослинного оорнаменту й вузеньких смужок по обох боках. Ч. 3. Мотив з рукава, на якому ці китички покидані в певному відступі. Ч. 4. Вузенький взір з коміра сорочки та дудів. Ч. 5. Мотив, яким прикрашений приділ сорочки.

Ч. 2. Вуставка з жіночої сорочки Полтавщини. Складається з двох мотивів, горішнього ширшого і долішнього вузшого, який повторяється на дудах і придолі сорочки.

Ч. 6. Мотив полтавський, перерібка з елементів узору XVIII століття. Стрічається на жіночих сорочках. Можна гарно примінити на діточих суконках.

Ч. 6. Настільник з бурунчуку, прикрашений буковинською стилізованою вишивкою. Хрестиковий взір виконаний в красках жовтій, брунатній та фіолетній. Малі квадратові мотиви розміщені трьома рядами, по три квадратики в кожному ряді. Краєм біжить широка буковинська мережка. Настільник закінчений рубцем і вузькою мережкою,

Взір вишивки можна набути в „Новій Хаті“ за надісланням 1·50 зол.

Ч. 6.

(Продовження з 9-ої стор.)

менниця Павла Мудра оповіла дітям в чеській та німецькій мовах паціфістичні казочки. 7-літній чеський хлопчик Юрій Бездеховський відіграв на челлі надзвичайно гарно менует Моцарта. Учні української гімназії в Жевницях виконали українські танці, а саме: українську шумку Заремби з величезним успіхом протанцювала учениця Ара Чернявська; учень Звонок та учениця Заклинська дуже жваво протанцювали Подільський козачок. Діти з німецьких шкіл деклямували паціфістичні вірші. Після для розваги діток показувалось їм вчених псів. — Свято відвідала значна кількість чеських, німецьких та українських дітей і багато дорослих. — Українські танці так захопили присутніх, що в чеських жінок виникла думка урядити в осени велику Чесько-українську репрезентаційну вечірку з обовязковою участю українських маленьких танцюристів та танцюристок. Музикальний супровід вів талановитий пяніст, відомий також своїм гарним тенором п. Балтарович, студент Пражського університету. *Е. Лоська.*

Книга Знання. Перший зшиток Української Загальної Енциклопедії лежить перед нами. Обнимає енциклопедичні відомости від букви „А" до слова „Антіох" і дає нам приблизну картину як виглядатиме наша книга знання в майбутньому. В часі, коли людина стремить до всестороннього образування, книга, яка подає докладні й провірені відомости з усіх областий знання, є мило витаним другом. А ми знайдемо в цій книзі те, чого даремне шукали досі в чужих енциклопедіях, а саме відомости про визначні жінки нашої бувальщини. Вже в першому зшитку бачимо два замітні портрети, один королевої Анни Ярославни та другий поетки Христі Алчевської.

Численні ілюстрації, читкий друк, та добірний папір дають запоруку, що і зверхнім виглядом книга знання дорівнає аналогічним виданням европейських народів.

Товариство „Будучність" у Львові. Заходом Т-ва „Будучність" у Львові відбулося в неділю 11 ц. м. ювилейне свято в честь о. митр. Андрія Шептицького. Т-во „Будучність", яке має на меті з'єдинити українських служниць в одноцілу організацію, на протязі короткого часу свого істнування, вспіло оснувати кружки в усіх дільницях Львова. Великою кількістю зійшлися українські служниці, щоби звеличати ювилей свого добродія, який подбав про них по батьківськи, жертвуючи гарну реальність при вул. бічній Стрийській на захист для служниць.

Реферат про організацію наших робітниць по містах виголошений о. Гадзевичем, та привіт-промова п. Е. Тишинської з'ясували вагу суспільної опіки для служниць. Деклямації, виголошені робітницями та хоровий спів викликали гарне враження. Відпоручниця служниць з пієтизмом привитала о. митрополита, який не зважаючи на недугу, прибув особисто на свято. Виступ хору Т. Купчинського доповнив програму.

Слід повитати, що досі занедбана ділянка, а саме гуртування українських служниць, звернула на себе увагу громадянства. Праця Т-ва „Будучність", це одна з перших спроб на цьому полі, а дотеперішні успіхи дають найкращу запоруку розвитку товариства в майбутньому. Жіноцтво повинно піддержати цю корисну установу чи то активною співпрацею чи то спрямовуючи туди наших служниць.

Сароджіні Наіду, визначна індійська поетка, походить зі старої браманської родини. Батько її, педагоґ та міністер шкільництва, а мати бенґальська поетка, виховували дочку в Анґлії, де вона пізнала анґлійську культуру. Під впливом літературних приятелів стала сама писати вірші, спершу по анґлійськи. Громадською працею цікавиться аж значно пізнійше, коли невзгодини між Індійцями а Анґлійцями стали гострійшими. Спочатку вона разом з Рабіндранатом Таґоре належала до сторонників автономії і з тої причини жила в незгоді з своїм братом Чатопадяя, який мусів еміґрувати з Індії задля свого непримиримого становища до Анґлійців. Пізнійше вона переконалася про неоправданість свого становища, перейшла до крайних революціонерів і стала приклонницею Маґатма Ґанді. Стала провідницею індійських жінок, закликала до пасивного спротиву. Тепер її називають „першою та одинокою жінкою Індії" і вістка про її арештування в Дарсані, коли вона проводила наступом добровольців на маґазин соли, схвилювала цілі Індії.

Перший З'їзд студенток у Львові. У звязку з відомостю про з'їзд студенток в попередному числі „Н. Х." надіслано нам резолюції ухвалені з'їздом. Постанови діляться на ідеольоґічні, організаційні та переходові.

Ідеольоґічна постанова вважає за одиноку правильну ідеольоґію ту що виплиает з участи і праці в змаганнях українського народу.

Орґанізаційні резолюції управильнюють внутрішний устрій Союзу, мети й завдання, роди членів і склад Управи.

Переходові постанови з'їзду відносяться до навязання звязків з українськими студентками на еміґрації та чужих народів. З'їзд поручив Управі виробити програму діяльности Союза на підставі напрямних дискусій З'їзду.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі створена Парижським Комітетом вшанування пам'яти С. Петлюри на пропозицію нинішнього Голови Ради В. Прокоповича. В 1928 році було організовано „Т-во Бібліотеки ім. С. Петлюри", самаж Бібліотека фактично почала існувати з лютого 1929, коли було найнято для неї окреме помешкання.

Т-во має на меті: 1) „Створити бібліотеку, читальні, робочі кабінети для осіб, які віддають себе дослідженню України. 2) Зібрати колекцію пам'яток і предметів, звязаних з особою покійного С. Петлюри. 3) Орґанізувати спеціяльні курси й відчити про все, що торкається України. 4) Впоряджати курси й відчити українською мовою для українців. 5) Сприяти дослідам і розшукам в архивах і бібліотеках для висвітлення відносин поміж Україною і Францією. 6) Видавати твори про Україну. 7) Перекладати з французької мови на українську твори наукові, літературні, підручники шкільні і т. інш. 8) Видавати свій бюлетень".

При Б-ці є читальня й Музей. Читальня дістає нині 74 журнали й газет, з яких 53 українською мовою. В Музеї, який носить скромну назву „Кімнати пам'яти С. Петлюри", збіраються пам'ятки з життя й діяльности С. Петлюри. Тимчасом уставлено там меблі з кімнати, в якій мешкав С. Петлюра перед смертю. При Б-ці засновано окремий відділ „Петлюровіяни", де збірається все, що було писано самим Петлюрою чи про нього.

Загальна еміґраційна нужда не дає змоги поставити справу ширше й багато де чого ще бракує: в бібліотеці нема досить полиць, книги неоправлені. Для збільшення притоку пожертв, Рада Бібліотеки ухвалила оголосити день смерти С. Петлюри — 25 травня кожного року, днем збірок на Бібліотеку.

В Парижі, місці, де він загинув траґічною смертю і де спочивають його тлінні останки, — твориться йому вічний монумент. Поможімо двигнути його своїми силами!

Рада просить пожертви надсилати на адресу бібліотекаря п. І. Рудичіва, а саме: J. Rudicev, 11 Square de Port-Royal Paris XIII-e.

В справі народньої ноші. На наш заклик до надсилання відповідий на анкету відгукнулося досі богато передплатниць. Відомости надіслані п. Олесею Рудиницькою-Дудикевич з Бібрки, п. Анною Савчаковою з Пристані, п. Марією Мариновичевою з Війська і п. Степанією Федюшковою з Володимирців слід відмітити як дуже докладні, за що їм складаємо щиру подяку. Жалїємо що досі не наспіли ніякі відповіді зі Сокальщини та Покуття, етноґрафічних областий незвичайно цікавих під зглядом ноші. Прохаємо наших прихильниць і передплатниць з тих околиць відповісти на наш заклик та причинитися тим до всесторонної збірки дат про українську народню ношу.

В Національному Музею відбулися протягом місяця травня два реферати. Перший влаштовано дня 11. травня з нагоди століття самостійности Греції, в якому дир. І. Свєнціцький вказав на замітні впливи Греції на українську культуру. Реферат доповнили численні експонати, а саме книжки, рукописи, мапи і зразки грецького народнього мистецтва. Дня 25. травня ц. р. виголосив дир. І. Свєнціцький реферат про методи й способи дослідів над людовим мистецтвом. Значна кількість присутніх доказала, що народнє мистецтво є предметом загального зацікавлення

Прелеґент вказав на завмирання народнього мистецтва й потребу його зберігати.

Діточий театрик. Недавно була згадка в „Новій Хаті" про недостачу діточих вистав у нас та про діточі театри у інших народів.

Великий торговельний дім „Herzmansky" у Відні де продають між іншим діточі забавки, влаштував для своїх покупців діточий, ляльковий театр. Заки мама полагоджує орудки, сидять малі в осібній на це призначеній салі і приглядаються з захопленням, веселим сміхом, а часом і сльозами зворушення чудовому світові казки, який все новими картинами розгортається перед їхніми очима.

Творцем цего театру є член фільгармонії, професор Паур. Це його власний помисл, він сам все обдумав і сам кермує представленнями. Чудове є теж уладження самої сцени: прегарні, настроєві до кожної штуки відповідаючі декорації, які легко й скоро можна змінити і світляні ефекти, що підносять враження цілости. Тепер грають „Чари моря" (Meereszauber) Карла Фреліха. *С. Ф.*

Піяністка п. Оля Левицька, абсольвентка муз. інституту ім. Лисенка і концертового курсу кляси проф. Позняка, виступила 8. травня з власним концертом. Програма обіймала концерт у-моль Баха, сюїту Рахманінова, патетичний концерт Ліста і ноктюрн Дебюссі. Молода піяністка виказала повне опановання техніки, так під оглядом експресії як і бездоганної вмілости фразування. Численно зібрана публика нагородила талановиту піяністку гучними оплесками й великою кількістю квітів.

Уділ Кооп. „Українське Народнє Мистецтво" підвищено рішенням Заг. Зборів з 8. квітня ц. р. на 30 зол. Подаємо до відома всім членам, що згідно з ухвалою Заг. Зборів доповнення уділів мусить наступити на протязі біжучого ділового року.

НОВІ КНИЖКИ

Дуже потрібна книжка. Вже появилася в розпродажі виданням львівської філії Краєвого тов-а охорони дітей і опіки над молоддю книжка *Іванни Блажкевич:* „Діточий садок на селі в часі літніх робіт". Само імя авторки, звісної діячки народньої, дає запоруку, що книжка написана на основі особистого довголітнього досвіду і подає справді практичні вказівки для кожного, хто схоче занятися влаштуванням садку на час горячих робіт пільних. Книжка обіймає 68 сторінок друку і 13 розділів, в яких авторка, почінаючи від історії й потреби дошкільного виховання, переходить ціле життя садку на селі, від підготування ґрунту під його заснування аж до кінцевого свята в садку. Кожний розділ починається підходячим мотто з ріжних письменників наших і чужих. Є теж в книжці вибір деклямацій для найменших і деякі вказівки для провідниць. Книжка багато ілюстрована.

Львівська філія Т. О. Д. сповнила дуже важне діло виданням тої книжки, якої недостачу всі болючо відчували. І виходить вона в сам час, коли вже праця по садках на селі начинається.

Книжка п. Блажкевичевої повинна найтися в кождій читальні на селі, в кожнім жіночім кружку, в руках карної свідомої одиниці, яка розуміє вагу діточих садків. Головний склад видавництва в книгарні „Рідної Школи" Львів, Сикстуська 20. Ціна 2 зл.

Осипа Заклинська. — Нова кухня вітамінова. В-во „Русалка". Львів 1928. Ст. 190.

Перша кухарська книжка п. Л. Лучаківської давно вичерпана і книжка п. О. Заклинської — це дуже цінний вклад у нашу господарську літературу і наше домашнє життя

В І-ій частині є подані приписи для безмясної кухні. Приписи як приладжувати страви з ярин, грибів, круп, муки, яєць, овочів. Ця частина дуже ріжнородна, а що найважніше — має дуже багато дешевих приписів. Друга частина — це страви з мяса. Тут подано крім страв — теж поради, як пізнавати мясо і яка частина мяса надається для даної страви. Ця частина є необхідна для молодих господинь.

Третя частина це лічнича, дієтетична й діточа кухня. Цю частину складено по вказівкам лікаря др. О. Рибачевського. Крім цього є ще й ради пластунам, соколам і туристам, що брати з собою їсти на прогульку в гори, є теж про пластову кухню в таборі. При кінці поданий порядок страв на гостинах і словарець українських назв кухонного приладдя і страв.

Дуже цінним у цій книжці є це, що авторка визбирала багато наших народних страв з ріжних частин української землі і в цей спосіб поширила серед інтеліґенції і робітництва міського знання народних страв, дуже смачних, здорових й дешевих.

Другим цінним здобутком цеї книжки — це змагання авторки ввести у свою книжку українську термінольоґію. Авторка порушувала це питання на сторінках „Нової Хати", поміщувала навіть анкету в цій справі, яка однак не знайшла ніякого відгуку. Тимбільша заслуга авторки, що сама завдала собі труду вишукати зі словаря та давнішої літератури відповідні слова та зукраїнізувати нашу страшну кухарську термінольоґію, засмічену польонізмами, ґерманізмами та иншими свідками впливів чужих культур на наше домашнє життя. Вже крайний час, щоб з нашої мови зникли такі слова як „пончки", „шніцлі", „трембульки" — а ввійшли в уживання наші стародавні народні назви.

Додам, що на слово „хруст" крім перепліганця є ще слово вергун, вергунець.

А. Б.

НОВИНИ ДОМАШНЬОЇ ОБСТАНОВКИ

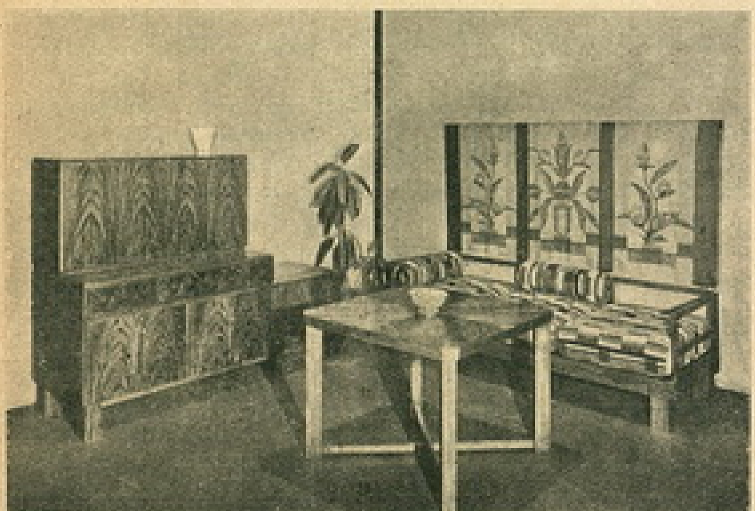
Скриня, цей стародавній, призабутий сховок наших прабабунь, знову ожила й зайняла місце в наших кімнатах. Показалося, що цей предмет, який через тільки віків був невідступним другом господині і лиш в послідньому часі опинився був на стриху, або в темному кутку передпокою, не дасться так легко заступити. Цей перший прилад чоловіка, в якому він у давнину зберігав свій дорібок, віджив тепер у формі нових меблів. І чи не знаменне те, що саме скриню, ту нехтовану скриню взяла собі модерна хатня обстановка за примір?

Модерно прибрати хату, це зовсім не значить прибрати її з великою пишнотою або великим накладом гроша. Навпаки, простота й привітність теперішньої обстановки дає нам багато можливостей влаштувати свою хату по новітньому скромними засобами.

Зрозуміло, чому лінії модерної хатньої обстановки прямі й без прикрас. В нашому часі, коли жінка перейняла на себе всі вигоди, але й усі обовязки економічної незалежности, хатня обстановка мусить достроїтися до цих обставин. Жінка не може витрачувати багато часу на прятання і проблема домашньої обслуги, у нас ще не така гостра як на заході, робить цю справу ще більше складною. Вслід за тим недостача помешкань заставляє числитися докладно з кожним кусником місця. А ми хочемо, щоби наші помешкання були ясні, просторі, мали багато воздуху й світла! На заході давно вже ідуть старання загладити ці суперечности. Великі вікна, ясні гладкі стіни, легкі, прозорі занавіси а головно відповідна форма меблів, це найкраща розвязка цего питання.

Найновішою спробою з цеї области, це прибрати новітні меблі у формі скринь. На світлинах бачимо приміщення форм скрині до ріжних предметів домашньої обстановки, як бібліотечної шафи, кредансу і т. п.

Це є дійсні скрині, більші й менші, які можна складати разом або вживати їх поодиноко. Відповідно до своєї форми й призначення — це бібліотечна шафа, комода, креденс, туалетний столик. Підставу творить головна скриня, оперта на чотирьох ніжках. На ній можна укладати полички довільної форми. Їх можна справляти постепенно в міру потреби. Неправильність їх форми не вражає неприємно, навпаки, в хатньому устаткуванні не повинно бути бездоганної точности. В кімнаті повинен проявлятися відпечаток її власника в таких особливих дрібничках. Бачимо, що бібліотечній шафі бракує ще другої полички, але за те поставлено там білу вазу на квіти.

Їдальня

Прямокутна форма скрині і її гладка поверхня дає можливість примістити її в кожному кутку кімнати. Коли вони зроблені з однакового матеріялу, можна їх часто переставляти після вподоби й міняти таким способом вигляд кімнати.

Бібліотечна шафа

Важною прикметою цих меблів, це їхня легка подвижність. Як легко таку шафу можна рушити з місця! Зняти одну поличку, другу, відсунути підставну скриню й готово. При прятанні може це зробити одна особа. У їдальні креденс складається з трьох скринь, широкої підставної, в якій можна держати порцелянову посуду, плоскої з шуфлядами на срібло столове й стрункої з дверцятами на шкло. Підставна скриня ширша чим верхні, які можна уложити по середині її або й на боці. На боках підставної скрині повстає вільна площа, на яку кладемо посуду чи шкло при винимманні. Тут було б також догідне місце для ґрамофону, або радія.

Дивно стає, коли глянемо на що зійшла широка, вигідна їдальняна софа наших бабунь! Остав низький, деревляний тапчан з тендітним поруччам, заложений матерацовими подушками. Подушки обтягнені пестрим рипсовим сукном, яке легко можна знимати а матераци тріпати в міру потреби. На ніч ту софу можна переміновати на ліжко. Признаймо: таку софу значно лекше удержати в чистоті і порядку чим ті великі незугарні дива, які протягом часу нагромаджували в собі тільки пороху!

Др. ДУРДЕЛЛО ЕВГЕН

ДЕЩО ПРО СОНЯШНІ КУПЕЛІ

Ніхто, здається, не сумнівається про те, що сонячні купелі мають додатний вплив на людський організм. Однак, як все на світі, так і сонячні лучі можуть мати прямо відворотні наслідки, коли їх уживаємо невідповідно. Тому хочу нині поговорити на цю тему.

Передовсім хибним є погляд, що сонячні купелі треба брати у якомусь затишному місці, лежачи і виставляючи шкіру на діланні соняшних лучів безперервно цілими годинами, щоб лиш скорше „опалитись". Хибним є таке поведення з двох оглядів: Перше: Виставляємось на небезпеку т. зв. соняшного удару, т. є акутного запалення великих площ шкіри. Запалення це проявляється сильним спухненням опаленої шкіри, яка деколи покривається і пузирями, далі почуванням сильного палення і при найменшім дотику. Температура тіла буває звичайно підвисшена, хорі почуваються субєктивно дуже погано, деколи навіть впадають в памороки. Коли запалення поширене на більші площі шкіри, представляє собою зовсім поважне захорування, ба навіть може кінчитися смертю. — Друге: Трактуючи так справу соняшних купелів редукуємо ад мінімум можливість ними користуватися. Бо хтож з нормально працюючих людий має нині можливість крім своїх щоденних занять, спорту, розривки і т. д. посвячувати ще 1—2 години денно на соняшні купелі? — Тому купатися в сонці повинні ми не лише при нагоді пр. купелі в ріці чи в повисше наведений спосіб, але при кождій нагоді, коли нам це лиш можливо. І так пр. при праці в городі, при грах у вільній природі, при спорті, ба навіть і при інших родах праці, коли лише через обнажуваннє більших частин тіла не попадаємо в конфлікт з трохи може надто строгими поглядами на цю справу у нашого окруження. Щойно коли так будемо ставитися до справи, дамо, з одної сторони нашому тілови більш нагоди купатися в сонці, з другої сторони буде ділання соняшних лучів на нашу шкіру повільніше і більш рівномірне а тим забезпечимося проти соняшних ударів.

Цей спосіб користання соняшних купелів можемо особливо добре примінити у малих дітий. Чи то у власнім городі, чи в діточих садках, чи таки на подвірю, особливо по селах, повинні діти вже від вчасної весни, коли лиш на це позваляє температура, ходити і гратись без всякого одіння. В той спосіб вони з одної сторони купаються безперивно в сонці, з другої стають менше вразливі на атмосферичні впливи, чи, як кажемо, гартуються.

Відмітити належить тут однак, що як у старших, так у дітий треба що весни поволі призвичаювати шкіру до ділання соняшних лучів.

Дальше мусимо звертати на це увагу, що соняшні купелі не для всіх відповідні. Тут згадаю лише про кілька случаїв, що в них соняшні лучі не то не помагають, але прямо шкодять.

Соняшні купелі непригожі в першу чергу для старих людий, бо вони часто-густо терплять на т. зв. артеросклерозу, чи, як у нас кажеться, звапнення артерій. Коли таку людину виставити довший час на ділання соняшних лучів, то легко може статися, що крихкі артерії не видержать підвисшення і так вже високого тиснення крови і котрась з них трісне.

Далі виключені від соняшних купелів є деякі стадія туберкульозу, особливо легеневого. В послідних часах дуже розпаношилася „мода" примінювання соняшні купелі у хорих на сухоти. І дійсно в деяких случаях мають тут соняшні проміння як найкращий успіх. В інших однак наступає скоре поширювання процесу, піднесення горячки а то й довготреваюче кровохаркання. Повести границю між случаями, що їм сонце помагає, а тими, що їм шкодить, може лише обізнаний зі справою лікар і його вказівок, в цім напрямі належить дуже пильно перестерігати.

Є також ряд шкірних хоріб, що їх соняшні лучі дуже погіршують. Належать сюди в першу чергу ріжні екцеми, запалення шкіри а далі декотрі роди шкірної туберкульози. Тому хорий шкірною недугою повинен завсігди порадитись лікаря, чи вільно йому брати соняшні купелі.

Вкінци хочу звернути увагу ще на один, в послідних часах дуже розповсюднений звичай, а іменно ходити в теплі пори року без накриття голови. Грішать цим як чоловіки так і жінки, виставляють нераз цілими годинами відкриту голову прямому діланні соняшних лучів, а не здають собі справи, що цю необережність заплатять дорого, бо значною стратою в о л о с с я і то вже в найближчім часі. Звичайно вже в осені а найпізніше

зимою приходять ці нещасливці і нарікають на сильне випадання волосся. Дивуються дуже, коли вчують від лікаря, що це наслідки соняшних промінів. Як же це? Таж саме штучним гірським сонцем лікується випадання волосся! — Річ в тім, що не на кожне випадання волосся, а радше не в кожній стадії цеї хороби ділають ультрафіолетні лучі корисно. Коли пр. аплікуємо їх на шкіру, що є хора т. зв. себореєю, т. є. надмірною продукцією шкіряного товщу, тоді вони не то не помагають, але навпаки хоробу значно погіршують. А тому, що дуже великий процент нинішних людей терпить саме себорею голови, бачимо так часто некорисні наслідки ділання соняшних лучів на обнажену голову.

Голова повинна все бути прикрита легким капелюхом або відповідною шапкою чи хустиною.

На закінчення ще кілька слів про т. зв. опалювання. — Опалюється кожний, що виставляє свою шкіру прямому діланні соняшних промінів. Однак один опалюється більше, другий менше, а далі вже з косметичних оглядів один бажає бути більше, другий менше опаленим. На степень опалення можна до певної міри як додатно так і відємно відповідними мастями, пудрами а навіть встрикуваннями впливати. — В кожнім разі не належить ніколи опалюватись нагально, бо тоді викликуємо лише запалення шкіри, яка відтак лущиться і з опалення майже нічого не остає. Коли вже кому станеться та пригода, що надто подражнить собі при соняшній купелі шкіру чи то на лиці, чи де інде на тілі, тоді найкраще запалені місця смарувати якоюсь індиферентною мастию і засипати пудром. Абсолютно не вільно в таких случаях уживати діферентних мастей а навіть тоалетових кремів, бо тоді можемо запалення лиш погіршити і протягнути захорування на кілька днів.

До наших Читачок і Прихильниць!

В звязку з полемікою, яка розгорілася на сторінках „Діла“ подаємо до відома, що ми старались освітлити наше становище до статті „Що є й не є політикою“ довшою відповіддю, якій відмовлено місця в „Ділі“. З огляду на те ми були примушені відповісти спростуванням на підставі § 19. пресового закона.

Хоча Управа Кооперативи має змогу використати журнал Н. Х. для пояснення справи, уважає недоцільним уводити полеміку (яка повинна знайти місце на сторінках того часопису, де була викликана), до нашого журналу і забирати там місце зі шкодою для наших читачок.

З характером нашого журналу читачки мали змогу обзнакомитись, читаючи його протягом кількох літ. Про працю й склад проводу кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ можуть довідатись зі звіту з діяльности за 1929 рік, поміщеному в попередньому числі „Нової Хати“.

Думаємо, що найкращою відповіддю з нашої сторони буде наша праця і редаґовання Н. Х. і в майбутньому. Віримо, що читачки не захитаються в прихильности до „Нової Хати“ і піддержуть її.

За Управу:

Ст. Монцібович, голова Надзірної Ради, *Ірина Павликовська, Стефанія Чижович, Марія Громницька,* члени Управи. За Ред. Колеґію: *Лідія Бурачинська.*

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. Олеся Рудницька-Дудикевич, Бібрка. Чи одержали нашого листа? Не знаємо Вашої точної адреси. За знимку щиро дякуємо.

Проф. Евген Томашівський, Варшава. Статтю з подякою одержали. Згідно з Вашим бажанням передали ми її редакції „Життя й Знання“.

Др. Ярослава Кучковська, Відень. За надіслану статтю щиро дякуємо. Всі дальші справи обговоримо листовно.

ДР. Е. ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

Т. зв. „друга борода“ як взагалі анормальне нагромаджування товщу є по найбільшій части вислідом недостаточної переміни матерії, головно недостаточного спалювання товщу в орґанізмі. Краще чим лікувати таку річ є недопускати до її витворення. Зміряємо до цего консеквентним гіґієнічним життям а іменно мішаною, багатою на ярині і овочі поживою, спортом, руханкою і т. д. Спробуйте і у себе приноровити ці методи. Коли аномалія ще не надто розвинена, може удасться її усунути або бодай недопустити до дальшого розвинення.

ПРИПИСИ

Зупа з бруксельки.

$^1/_4$ кґ волових костей, 15 дкґ ярини, 5 дкґ вудженини, $^1/_2$ літри бруксельки, 2 дкґ масла і 2 дкґ муки на заправу. Наставити смак з костей вудженини і ярини. Осібно наставити виполокану бруксельку і варити доки змякне. По зваренні, кілька брукселькок (3—4 на особу) дати до вази, а решту перефасувати через сито. Вудженину покраяти в дрібні куски і також дати до вази. $^1/_2$ години перед обідом зробити заправку з масла і муки і заварити зі зупою, а опісля додати перефасовану бруксельку.

Зупа зі суниць. (На зимно.)

1 л. суниць, $^1/_4$ л. сметани, цукру до смаку, ложка муки (найліпше картопляної). Суниці добре розварити. Перецідити і перефасувати через сито. Додати цукру до смаку. Сметану розбити з мукою, заправити зупу, раз заварити і винести до півниці. До зупи можна подати бішкопти.

Телячі зрази зі шинкою.

1 кґ. телятини, 5 дкґ. товщу, 5 дкґ. шинки, 2 яйця, $^1/_4$ л. сметани, мука, сіль і перець.

Мясо обмити, покраяти на кусники, потовчи на платочки, посолити і посипати перцем. На мясо покласти платочок шинки, $^1/_4$ звареного яйця, звинути і звязати ниткою. Посипати мукою і підсмажити на сковороді зі всіх сторін. Потім дати до ринки, підляти смаком і смажити. 20 мінут перед обідом, дати сметану розбиту з мукою і заварити. Зрази подається з краківською кашкою звареною на сипко.

Лакоминка з ґрисику пшен. з підливою.

$^1/_2$ літри молока, $^1/_2$ ліски ванілії, 2 гіркі мигдали, 10 дкґ ґрисику, 5 дкґ цукру, 3 білка.

Заварити молоко з ванілією (ван. виймити, висушити і можна ужити до тіста), сипати легко ґрисик і тягом мішати, щоби не зробилися кульки. По 10 мін. дати піну з білків і дрібносічені мигдали (спарені); легко вимішати, вилляти до форми (форму на крем вилляти зимною водою і докладно обсипати цукром-пудром). Винести в холод на 2—3 год. Перед поданням викинути на півмисок і полляти підливою. Якщо лакоминка не хоче випасти, занурити форму на 1 сек. до горячої води.

Підлива.

$^1/_4$ літри молока, $^1/_2$ ліски ванілії, 5 дкґ цукру, 2 дкґ муки, 3 жовтка. Втерти жовтка з цукром і дати муку, опісля залляти завареним молоком з ванілією і убивати на парі аж згусне. Прехолодити і полляти лакоминку.

Торт оріховий.

$^1/_2$ кґ краяних волоських оріхів, $^1/_2$ кґ цукру і піна з 8 білків. Піну терти з цукром, додати 2 ложки зрумяненого меду, 2 ложки тертої булки, вимішати з оріхами і печи $1^1/_2$ год. в легкій печі.

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належности.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0·30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0·50 зл. поштовими значками.

КАРІН МІХАЕЛІС

ПОЧТОВА СКРИНКА

(Докінчення)

То було щось так нового — зглядно воно було таке старе, що знова стало новим. І як вони трошки послухали радія і спробували своїх сил в боксі, сіли, щоби трошки надуматися над тим одиноким дарунком. Уля написала, а Іван додав ще кілька слів: Я присягаю свято, що через тих 12 місяців не скажу ні одного лихого слова до Улі. Чи вона зможе себе опанувати, то вже її справа. Іван.

А трохи нижче Уля дописала: Іван є справді солодке сотворіння, але змовчати то він не вміє. В тій хаті то я одна на тім розуміюся. А ми лише раз не сперечалися, а іменно як їхали повозом і були надто змучені і голодні, щоби сваритися. Але колиб ми мали того спільного життя досить, то я знаю ще тисячу мущин, котрих я моглаб мати, та не знаю ні одної жінки, котра хотілаб завдаватися з Іваном. Ваша Уля.

Іван приніс шампана. І вони випили на обопільний договір: ані одно злобне слово, ніякої сварки, ніякої сцени. Ніякої суперечки. Повна свобода в кожнім напрямі. Тут Уля усміхаючись сказала: Але то зовсім не значить, щоби ти завдавався з другими жінками, бо тоді... Та в тій хвилині Іван, щоби показати їй свою перевагу підніс її до гори і спускаючи на землю сказав: А якщо... Але в тій хвилі його уста так зближилися до її уст, що хоч не хоч розмова мусіла скінчитися.

Страх кілько чоловік має блудів, коли ожениться. Він просто роїться від тих блудів, як багно мухами. Уля найліпше, бо вона записувала собі те, що має списати на карточці при кінці місяця. А Іван як чоловік чину не ждав на речинець лиш писав і відразу кидав карточку.

Щойно як минуло дванадцять місяців Уля старалася то ножичками то пінцеттою витягнути деякі листки зі скриночки. Але це не вдавалося, бо зі середини отвору був пасочок сукна намащений клеєм. Чиж Іван щось підозрівавби? Він щораз чогось крутився коло скриночки, що стояла на найвищій полиці шафи. Раз Уля застала його як він держав скриночку в руках і на всі сторони її оглядав. Коли вона ввійшла, тоді сильно почервонівся і сказав: „Я дивлюся, чи ця дивна річ не має якої дати“. Уля теж почала помагати йому в розшуках, але ніби зовсім случайно розмова зійшла на щось інше й Іван поставив скриночку на своє місце.

Було постановлено, що в першу річницю вінчання отворять скриночку. Але немов змовилися, в згаданий день вони нічого не пригадували і кожне з них було вдоволене і переконане, що друге зовсім забуло про скриночку. Але по обіді задзвенів дзвінок і старенький дідуньо став в дверях. Не впало ні одно вітальне слово. І нема приємної усмішки на лицях. А старушок підійшов блище: Ось минув рік. І я прийшов з ключами, бо сподівався нині або святочної річниці або пращального вечера. А деж Ваша скриночка діти? Що мали Ви сказати, це написали на маленьких карточках. А тепер Уля прочитає листки Івана, а Іван Улі. Що відтак зробите, то вже Ваша річ. Думаєте може старого робити дурнем. Мене, що позичив Вам дорогоцінну скриночку, що вратувала мене раз від великої дурниці. Ні я так не бавлюся. Іване, здійми скриночку.

Старенький вдарив палицею до землі, аж меблі задзвеніли. Іван зняв скриночку. А старушок виняв два ключі і обернув наперед оден а відтак другий. Замок відскочив і скриночка відчинилася. Уля зірвалася, щоби взяти свої карточки. Але старече та все таки міцна рука здержала її. Пожди дитино! Тепер вони в моїх руках, але вже за хвильку я передам їх Вам. Як бачите, я не читаю лиш порядкую акти. А тепер ідіть до Вашої діточої кімнати, котру Ви називаєте кімнатою для праці і читайте листок за листком. Я буду за той час тут на сторожі. Ти Улю зачинаєш перша.

Не можна було вже нічого порадити.

Зза сліз дивиться Уля на сині карточки Івана.

А очей Івана зовсім не можна побачити, бо він заслонив їх руками.

То смішно, як чоловік краще пізнає другого в чотирох тижнях подружжя, як за чотири місяці нареченими. Ніколи я не думала, що Іван є таким педантом. Він ніяк не може стерпіти, щоби я свої черевики стягала, де мені подобається, тільки все пригадує мені, що я повинна ставити їх коло дверей моєї кімнати. Коли я в настрою то з того сміюся, але якщо схвильована, то це менш приємно.

Приємна несподіванка. Перше непорозуміння. Я дав в ресторані крім 10 процент ще 20 феніґів кельнерови, на що моя жінка в присутности кельнера каже: „10 процент є вже вчислене в рахунку“. Я страшенно розлютився через цю нетактовність і знаходжу, що вона в високій мірі дрібничкова.

Нині я опанувалася останнім висиленням волі, щоби вже не зірвати наше шеститижневе подружжя. До річи: ми святкуємо такі різні памяткові дні. Нині власне річниця, як ми вибралися на першу дводневну прогульку. Ще в полудне казав Іван, що ми мусимо нині вечір приємно перевести. А о шестій годині кличе мене телефоном і каже, що він прийде нині дещо пізніше, їсти скаже собі принести до канцелярії і я не маю що на него ждати. А як я, оскілько могла, спокійно запитала, що

його здержує, то він відповів, що нині в него в канцелярії спокійно і він хоче викликати останні фотографії з нашої подорожі. Деякі з них казочні і я навіть не припускаю, щоби він міг так добре робити знимки. Отже до побачення. Що до мене то я найрадше булаб його вибила. Але що я сердита, то він побачить як прийде.

На долині дописка з другого дня: Але вкінці було навіть досить приємно. Він очевидно відразу заввважав, що я сердита і запитав, що за мушка сіла на мій носик, а як я призналася то взяв він мене на коліна і висміяв. Але тим не винагородив мені кривди.

Чи Уля без серця? Вона дуже добре знає, як дуже я цікавлюся фотографіями. Я купив собі побільшаючий апарат і роблю прекрасні знимки, а Уля місто тим тішитися каже до мене злобно: Завтра скажу перенести твоє ліжко до тої кімнати, де ти викликуєш фотографії, щоби ти чув як вони сохнуть. Я нічого не сказав, але я переконаний, що Уля є великою еґоїсткою.

То замітне. Минули два тижні і все було в порядку, а тепер Іван знаходить в мені всі можливі хиби. Я уважаю, що все лиш по моїй стороні правда, я нечесна, не маю до него довіря і ще Пан-Біг знає що. А що є дійсно на річи? Я є за тим, щоби кожне сказало свою думку. Коли щось такого одно другому закидаємо, то найкраще розважити хто має рацію, а хто ні. Коли я обстоюю на своїм, то він каже що я обертаю кота хвостом, коли нічого не обзиваюся, то це значить, що мене щось мучить, а я йому не кажу, бо не маю до нього довіря. А дійсно то я трачу довіря щораз більше.

Та Уля є казочна. Я вже три місяці ходжу по хаті і прячу все. Там стоїть криво ваза, на буфеті лежить книжка, часописей вона ніколи не складає. В її прекрасній кімнаті поперевертані на тоалетнім столичку разом рахунки, листи, часописи, книжки. Колисьто між двома старими часописами я знайшов її золотий ланцюшок на шию. А як я його їй віддав, то вона сказала: Я сама його глядала. Але це не перешкаджає їй докоряти мені, що я є педант.

Що до того довіря, то я ще моглаб йому простити, колиб не карточка колись написана, з котрої я маю відпис. Іменно: Як Іван має якусь журбу, чи то в своїм заняттю, чи зі своєю сестрою, яку він обожає, то він не скаже мені про це ні слова. А як запитаю, то відповідає: Дитинко, я вже сам зроблю з тим лад, лиши мені той куточок в моїм серці. Найголовніше, що Ти вдоволена і мене любиш. То в кожнім разі мене обиджає, бо щож я є за жінка його, як він не ділить зі мною своєї журби.

Телефоністки повинні мати ще оден обовязок, а іменно по пів години переривати кожну розмову. Коли я хочу вечір з Улею приємно поговорити, то тоді вона говорить з Льотою, Ерною, Бог знає з ким — я уважаю це цілком безнадійним. А новий Деблін лежить ще нерозтятий у неї на столику.

Іван не любить моїх лякерованих нігтів. Але чи я мішаюся до його туалетних справ. Наприклад, той новий капелюх, що він купив собі сам без мене зовсім мені не подобається.

Властне минуло два дні, заки я написала цей листок. Тоді саме показалося, що він своє нове вбрання, котре ніби я вибрала, показав передтим своїй секретарці в бюрі. Ніби тому, що кравець заніс його до бюра. Також причина! Я була до глибини душі обурена, але не показала того по собі, бо і на що здалосьби. Я дійсно не є завдрісна, але це мені не подобається.

Логічною Уля зовсім не є. Все ніби хоче „виговоритися“. А коли я скажу, скажи все що маєш на серці, то з того виходить дурниця. Найновіше то те, що я з нею обіцяв купити якийсь диванчик. Вона його вкінци сама купила, але все таки я тому винен. З того вона вносить про такий замітний рис характеру: Я є цілком поверховний, я не маю ніякого зацікавлення для її справ, вона чується опущеною, а я навіть нічого не замічаю. Чи такою вона була перше? Направду вже тепер не знаю.

Що вона хоче від мене? Сиджу з нею вечір в дома, тоді вона нарікає, що ми ніколи не ходимо до театру на прем'єри, до ресторану і т. д. А підемо раз так як вчера, тоді зіпсує мені цілий настрій.

Вчера по багато тижнях вийшли ми справді порядно, найперше до театру. Іван сидів за мною і казав, що я маю кращу шию, як всі артистки на сцені. А відтак ми пішли на добру вечеру. Коли ми вже сиділи при десері і було все якнайкраще, тоді я кажу впрочім зовсім невинно, чому ми так частіше не робимо. Тоді щойно то сталося: Я не знаю нічого іншого робити, як лише робити йому викиди і ніколи не зрозумію, що його праця є для нього найважнішою на світі. Тим зіпсув мені цілий вечір, бо ті перепросини в авті вже до нічого не довели.

Я тепер бачу, що я в певного рода вязниці. Прийшла до нас одна дуже приємна пані Ґейсберґ (жінка великих прикмет) і я з нею розмовляв. Але лице Улі протягнулося і вона цілком нічого не відзивалася. Я бачу зовсім виразно, що їй то не подобається. Але мимо того все ще жду, що вона запросить паню Ґейсберґ на вечеру — але нічо подібного — з холодною усмішкою вона пустила паню Ґейсберґ перед вечерою до дому. А потім пішла до своєї кімнати.

Він любить Ґейсберґ.

Уля має приятеля. Такого в камашках. Я звичайно удаю, що нічого не бачу. Уля вчиться боксу, говорить про соляр Флексус. Чи такою була Уля передше? Чи я був сліпий? Напевно щось такого було.

Тільки досі вони читали. Але коли старушок знову увійшов до кімнати, то вона була порожна і засіяна дрібними клаптиками паперу.

А на другий день по річниці вінчання, котру вони на обопільне бажання перебули самітно в дома прийшов з почти лист. А в нім ні одного слова... тільки дванадцять синіх і рожевих листів.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Щоб оминути непотрібних обопільних поштових коштів при надаванню посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком „Новеї Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для підлітків і жінок.

Величина	для підлітків			для жінок					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	cm 84	cm 86	cm 88	cm 90	cm 96	cm 102	cm 108	cm 114	cm 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	cm 45	cm 48	cm 50	cm 55	cm 60	cm 65	cm 70	cm 75	cm 80	cm 85	cm 90	cm 96	cm 102
Обем горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішна довжина коротких штанів	cm —	cm 29	cm 33	cm 36	cm 39	cm 42	cm 45	cm 48	cm 50	cm 54	cm 56	cm 58	cm 60
Зовнішна довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) . . . . 2·50 зол.
б) мала форма крою (блюзка, спідничка, діточий одяг, білля) . . . . 2·— „
в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) . . . . 1·— „
г) малий взір до ручних робіт . . . . 1·50 „
ґ) великий взір до ручних робіт . . . . 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0·50 до 1·— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
„ „ „ 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·25 „
Moulinée в мотках . . . . 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням переказом або в поштових значках. На **звичайне порто** посилки долучити **0·50 зол.**, а на **поручене** 0·75 зол. При найменших замовленнях **ниток** і инших матеріялів на порто треба долучити **1·20 зол.**, при більших (полотно, канва) **1·50 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

Замовлені товари висилається за посліплатою.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1·80